

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 »
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 23.

Jézus és hazánk.

»Az Ur Lelke én rajtam« — mondja a ma született Üdvözítő — »Ő kent fel és küldött engem, hogy hirdessem a foglyoknak a szabadulást, a szegényeknek az evangéliumot...«

Ámde Magyarország népe erkölcsileg fogoly, szabadulását pedig epedve várja. Magyarország népe szegény, erkölcsileg és anyagiilag az elmaradottság nehéz bajaitól elnyomatva, igaz szóért, evangéliumért eped.

Hová forduljunk tehát, ha rabok és nyomorultak lenni tovább nem akarunk, hová meneküljünk mi, kiknek a szabad levegő és a tiszta világosság oly kevés áldást hozott eddig?

Nincs más szabaditónk, nincs más boldogítónk, mint egyedül Jézus Krisztus. Magyarországnak legeslegelső sorban Jézus Krisztusra van szüksége.

»Ez, mondják a mükatholikusok, így van természetfeletti erkölcs és vallás szempontjából, de a politikában nem lehet előtérbe tolni a vallási szempontokat. Hisz nem tanítja-e a történelem, hogy a politikába belevinni a vallást a polgárok békéjének feloszlását és így a nemzet belső erejének megrontását jelenti?«

Ahány szó, annyi valótlanosság.

A vallás magát az embert, úgy, amint van, szoros viszonyba hozza Istennel.

Valamint az ember munkálkodik, dolgozik, küzd, éppen úgy működik folyton az Isten segítve, felemelve, erősítve, vezetve az ő fogadott fiát, az embert. Az ember szívét, lelkét egész életét adja Jézusnak azonosítván akarátát, vágyait, törekvéseit Jézus akaratával, törekvéseivel, szándékaival. Az ember és Isten között nem szabad lenni elválasztó falnak. Az ember a maga tevékenységének egyetlen egy teréről sem zárhatja ki Jézust a nélkül, hogy vele az összeköttetést fel ne bontsa.

Hogy juttok hozzá tehát, hogy Jézusról éppen a nemzeti életet irányító politika teréről szorítsátok ki!

Az a történelem ellenkezőjét tanítja annak, amit ti akartok belőle kihozni. A vallási kérdések előtérbe tolésa feldulta ugyan a polgárok békéjét, de hol és mikor?

Csak ott, ahol a politika a vallást önző célok, hatalmi érdekek, igazolhatatlan törekvések köpenyéül használta fel. Csak akkor, midőn az államok korbáccsal, lömlöcczel és katonákkal végeztették a hittérítést. Ámde ez visszaélés volt a politikások részéről és nem a vallásnak a nemzet javára való felhasználása.

A vallás nem arra való, hogy vele a polgárok hátrányára visszaéljenek, hanem arra, hogy örökké igaz elveit a nemzet javára valósítsák meg és pedig nemcsak a magánéletben, hanem a közélet minden terén, tehát a politikában is, de csak

oly módon, amelyet a szeretet vallásának elvei megengednek.

Ha tehát mi, akik ma a Bethlehemi csillag fényénél Jézus jászolyánál keresünk az üdvöt, azt akarjuk, hogy Magyarország is, mint szegény és nem szabad nemzet Jézusnál keresse bajaira az orvosságot, akkor csak azt akarjuk, hogy Magyarország politikájában is érvényesüljenek Jézus elvei.

Jézus hitet követel tőlünk. Mi is hitet követelünk hazánk törvényhozóitól. Hitet, de nem a hitvallás becikkelyezését és büntetőjogi szankcióval való ellátását, hanem azt, hogy szabad legyen Jézus hitét megvallani és követni nyíltan mindenütt, de úgy, hogy az állam részéről semmi támogatásban ne részesüljön semmi olyan törekvés, amely a hitnek megrontására van irányozva.

Hogy fér ezzel össze a felekezetiellenesség törvénybe iktatása?

Hogy fér meg ezzel a hitvallásos iskolák államosítása?

Hogy fér meg ezzel az iskolákból a hittanítás fokozatos kiszorítása?

Hogy fér meg ezzel a szociáldemokratákkal és szabadkőművesekkel való rozszul palástolt szövetkezés?

Hogy fér meg ezzel az egyházi kötés előtt való polgári házasság?

Jézus szeretetet követel tőlünk és van joga követelni, mert vérét ontotta értünk. Mi is azt követeljük hazánk törvényeitől,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Csendes tragédiák.

Írta: Mányiné Prigl Olga.

A ki az életet ismerni akarja a maga valóságában és értékelni annak valódi értéke szerint, annak olyan tanulmányra kell törekednie mint mondjuk: a műbirálónak, a ki a gyakorlott és hivatásos festő legszürkébb s legszintelenebb képeiből is kitudja érezni a hangulatot, az eszmét, a szimpátiát felköltő ama sugárzást, mely hasonlóan a napnak a földhöz való viszonyához: a néző lelkét akarja megtermékenyíteni. Nem minden alkotás szép, a mi a laikusnak tetszik, sőt a legtöbbször fordítva áll a dolog. Az elmosódó, halavány kotzurokat nem érti meg mindenki, viszont a ríktó színekkel ábrázolt cselekmények tulzott s gyöncsoportosított alakjaiban a vadember is gyönyörködik. Nem hat meg, ha az élcz tarka kaleidoszkópjában véres szenzációról hallok, vagy olvasok; nem hat meg, mint a diszes temetések. De csendes ősz

éjszakán, mikor az aláhulló levél koppanása is hallszik — virrasztó lelkem megsiratja azokat a névtelen hősokeket, a kik olyan szürkék és hétköznapiak, hogy meg se látja őket senki.

*

Összekeverültek. Elvégre az iroda szürke egyformaságában s az iskola kissé poros poézisében is megterem a szerelem baczállusa. A mi a gazdag embereknek fényűzés, ők úgy gondolták: nekik életszükséglet. Vagy mikor naponként találkoztak, nem e jól esett nekik az a kölcsönös halvány mosolygás, a mivel ismeretlenül köszöntötték egymást. Olyanféle szelid öröm volt az, mint mikor a messze tarlókon nagysoká egy kis ártatlan virágra bukkanunk és mindennap szívesen megtennénk érte azt a nagy utat:

Nem is kellett messzire menniök, csak a templomig. Két árva, — mondogatták a faluba, milyen jó, hogy egymásra talált. A tanító kisasszony és a kis jegyzősegéd...

— Gondolta volna-e valaha? mondta a

jó fiu, mikor bevezette a kis vékony asszonykát a kétszobás apró lakásba, a mely ketjüknek most olyan szépnek látszott, mint valami tündérkirályság. Uj, tiszta és puha volt minden. A kisasszony elcsukott, félve őrzött taka, rócskái, — remek kézimunka volt valamennyi — most ott ékeskedett minden szögletben, minden butordarabon. Patyolat hálókabátkaít, mikkell tele volt az almárium, — szinte félve simogatta meg a férj, mintha elolvadnának a keze érintésétől.

— Ah! — hogy tudott ennyit beszerezni Magdácská! — ragyogott a szeme, mert szintén volt érzéke a szép iránt, — a szegény fiunak.

Az asszonyka elpirult s talán most először füllentett életében. Restelte bevallani, hogy a szekrénye legmélyén volna egy áruló papiros, a mi megmagyarázna mindent. Hogy vették rá őt is azok a jómodoru gazemberek, a kik minden szépet úgy rátudnak szuggerálni a közönségre azzal néhány szóval: kérem várunk, szívesen elvárunk az árért...

CZILLÉR IMRE nagyáruháza

Nagyvárad, Fő-utca.

Fiók-üzlet: Szt. László-tér.

A KARÁCSONYI ÜNNEPEK

közelgő alkalmából a következő ajándéknak igen alkalmas tárgyak kerülnek előadásra: szőnyegek, függönyök, vásznak, fehérneműek zsebkendők, selymekendők, divat-kelmék selymek, vелеzek. Gyönyörű KÉZIMUNKÁK, selyem és szövet-blousok jouponok, kötények, keztyűk, harisnyák, színházi-sálók és fejkötők, pipere-cikkek. — FÉRFI DIVAT OSZTÁLYOMBAM legjobb kalapok, ingek, gallérok, kézelők, nyakkendő-ujdonságok, divat-mellények, jáger alsó-ruhák, keztyűk, harisnyák, pipere- és sport-cikkek, acél- és bőr-áruk.

hogyan az Isten és felebarátunk iránt való szeretet szelleme hassa át őket.

Hol van azonban olyan törvényünk, amely megvédené a tudatlant a csaló felfangjától, a nyomor és szegénység fiait a kizsákmányoló hatalmasoktól?

Hol vannak Mária országának munkásvédő, munkást biztosító, munkást jogokkal ellátó törvényei?

Hol vannak a keresztény Magyarországnak azon törvényei és intézményei, melyek a különböző nyelvű és fajú polgárok között a fajgyűlölet és nemzetiségi villongás bajait lehetetlenné teszik?

Hol vannak jogi intézményeink, melyek a különböző nyelvű polgároknak egy érületben egy szeretetben való összeolvadását jogi alapon lehetővé teszik? Hol vannak a börze gonoszságait, a nyílt és titkos uzsorások gaszágait az emberkereskedés perverzításait, az erkölcstelenség romlottságát meggátló megtorló törvényeink?

Jézus munkát és önfeláldozást követel. Mi is azt akarjuk, hogy ebben a hazában szívesen dolgozzék egy jogokkal ellátott és az önfeláldozás ragyogó példái által lelkesített nemzet.

Csak hogy amíg a liberális gazdálkodás egy félmillió embert bocsát ki idegenbe évenként, hogy ott nyomorogva keresse meg kenyerét, ki fog itt szívesen dolgozni? Mutassatok a világon más kereszténynek nevezhető országot, ahol a munkabérekkel üzött gyalázatos visszaélések oly türethetetlenek volnának mint nálunk. Hol van a világon drágább és nehezkesebb igazságszolgáltatás, mint nálunk? Hol raknak a szegény adózó népre a militarizmus nemzetpusztító örökségeinek érdekében oly elviselhetlen terheket, mint minálunk? S ha még ehhez hozzá vesszük a tisztviselők és egyéb állami alkalmazottak politikai rabszolgaságát s

az általános politikai demoralizációt, hogy lehet itt akkor önfeláldozásról még csak beszélni is? . . .

Van hát okunk rá, nagyon is sok, hogy ezt az országot visszavigyük oda, ahonnan a könnyelműség és meggondolatlanúság elszakította — Jézus Krisztushoz.

Hit, szeretet, munka és önfeláldozás nélkül nem élhet meg egyetlen polgár sem, nem élhet meg a polgárok összege, a politikai nemzet sem.

Azok az akadályok, amelyek nálunk Jézus e négy követelményének útjában állanak, lehetlenné teszik az ország függetlenségét. Egy nemzet, amelynek magasztos eszméi, ideáljai nincsenek, mindenkor tehetetlen lesz arra, hogy függetlenségét erős kezekkel és főkelt kebellet kivívja. A hit erőt ad a munkára, az önfeláldozás keserveit megédesíti a szeretet, csak így lehet függetlenségért harcolni. Szövetkezhet a 48 a 67-tel, a hit a hitelenséggel és mindegyütt tarthatnak akármeddig, kivívhatnak magyar vezényszót és még talán sok egyebet, de a haza igazi erkölcsi és jogi függetlenségét csak a hitre támaszkodó s az igazi szeretet melegétől lelkesedő önfeláldozás komoly és kemény munkája vivhatja ki és védheti meg.

Ezt pedig nekünk Jézus hozta. Ő és senki más. Ezért mondja, hogy a foglyoknak szabadulást hirdel.

Erkölcseleg és anyagilag nagy a mi nyomorúságunk. Elmaradt, önmagában meghasonlott és nagyon szegény országgá lettünk. Az erkölcsi nyomult egyedül az Istenhez való viszonyunk teljes helyreállítása szüntetheti meg. Az anyagi nyomort csak a munka védelme és a nagytöke garázda természetének korrekt megfékezése enyhítheti s a felebarát munkás szeretet szüntetheti meg, amely nem is-

mer nagyuri jogot és visszariasztó tola-kodást.

Csak hogy Istenhez való viszonyunkat, a vallásosság igaz szellemét helyreállítani, a munkás felebarát szeretetet ébren tartani s a nagy töke visszaéléseit megszüntetni egyedül Jézus elveinek alapján lehet.

Ezért mondja ő, hogy a szegényeknek jött hirdetni az evangéliumot.

Ha tehát e nagy, ünnepen Jézushoz a többi között szegény nyomorult hazánkért is fohászunk, akkor jusson eszünkbe, hogy a fohásznál megállanunk nem szabad. A pásztorok s a bölcsek ajándékokat is vittek. Nekünk is áldozatot kell hoznunk, ha azt akarjuk, hogy hazánk Jézusé legyen és fennmaradjon,

A katolikus polgár esze szíve, munkája és pénze csak és egyedül csak a keresztény Magyarország érdekében hozható áldozatul.

Az a kitartó és rendszeressé szervezett törekvő munkálkodás, melyben a keresztény polgárság az egyéni és a politikai élet minden terén, esztét, pénzét, tevékenységét áldozatul hozza keresztény politikának nevezetik.

Ez kell nekünk és függetlenek és szabadságok és erősek leszünk. Boldogság lesz ebben az országban élni és küzdeni. Félni fognak tőlünk elleneink, becsülni fog bennünket a világ és gyönyörködni fog bennünk a nemzetek örökkévaló Istene!

Gedeon.

A politikai válság.

A béke ünnepén pihen a politika is. A válság ügyében éppen semmi sem történhetik, a király kedvelt leányához ment ünnepelni, a politikusok hazautaztak a fővárosból.

Egyelőre minden csendes, amiből sokan arra következtetnek, hogy újév után azonnal

Magdácska először csinált életében adósságot. De kénytelen volt vele. A szegény menyasszonyokat nem ruhazza úgy fel a jó Isten, mint a mezők liliomait. Viszont a vőlegényeket sem. Az ifju férj szintén nem vallott be mindent, de hisz természetes, hogy ő is restelt volna kirojtosodott manzsettákkal az oltár elé állani. Egy közös titkuk azonban mégis volt. A kevéske butort, amivel a régít pótolták, szintén részletre hozatták. De hát a kettejük fizetése együtt tekintélyes összeget tesz ki, észre sem fogják venni azt a néhány forintot.

Karácsony másnapján tartották az esküvőt. Fagyos szél sikoltozott a kis falusi házak apró nádtetői fölött, de ők úgy érezték mintha körülöttük mindenütt virágok nyillanának.

Egy egész hosszú napot együtt tölthettek és egyedül. Másnapos asszony korában Magdácska már ismét tanítani ment az iskolába. Az ebédet egyelőre a vendéglőből hozatták. Iskola után, vagy hivatalból jövet mosolyogva találkoztak össze s kéz közben indultak haza. A pajkos kis iskolásleányok, különösen a nagyobbjai, — összesugtak a hátuk mögött.

Az ebéd kevés is volt, el is hűlt, mire a takarítóné betárolta, de ők a szerelem kályhájánál melegedvén nem vettek észre semmit.

Csak úgy egy hét múlva próbálta megjegyezni a boldog férj:

— Magdácska, talán szakácsnét kellene fogadnunk . . .

A menyecskének kérdőjel lett az arca: — Honnan? —

A takarítónéjük ajánlkozott nagyon szívesen. Rátér egy kis mellékkereset, hisz őt éhes gyereke van otthon.

Magdácska, mint pontos háziasszony remek jegyzőkönyvet vezetett, a tanítónő képesítő vizsgálaton bizonyára kitűnőt kapott volna belőle, ő azonban tájadalommal konstálta a hónap végén, hogy a háztartás rengeteg pénzbe kerül. A maga fizetése egészen fölment rá. Megetett, hogy az urából is pótolni kellett, olyankor meg valamelyik részlet maradt el, a mi úgy bántotta, hogy aludni se tudott tőle. Arról ugyan semmit se tudott, hogy a ház egyik homályos sarkában áll egy bűvös kosár, a mibe látatlan ugyan sok minden bevándorol. Naponként egy csipetnyi só, félmarék lisztecske, egy két darab kockacukor s több ilyesmi. Oh, de az ideális lelkű asszony, a ki a lelkének jobb felét adta oda az Istenadta népnek mikor keservesen vesződt reggeltől estig a faragat-

lan tuskóhoz hasonló kis iskolás lányokkal, ugyan hogy is tudott volna gyanakodni!

Közben tavasz lett. Az almafák javába bontogatták szirmocskáikat.

Egy napon Magdácska rosszul érezte magát. Szédült sápadt és álmos volt és alig várta, hogy az iskolának vége legyen. De azért nem feküdt le, — sohse volt beteg életében.

Telt, mulott az idő tovább. A nyár is eljött. Magdácska levizsgáztatta a kis lányokat. Mosolygott, pedig nagyon fáradt volt akkor is s a feje zugott. Sohse csak még olyan neheze az iskola.

Dalos jókedvre fakadt az első vakációs napon. Főzött a konyhán, takarított, mosott, vasalt, közben meg nagy titkon varrni kezdett alig araszos apró ingecskéket. Ugy érezte, igazi boldog, egész asszony csak az lehet, a kinek az urán és házatáján kívül egyébbel nem kell törődnie. Az arca is rózsásra pirosodott, neki gömbölyödött, sohse volt olyan szép életében.

Őszre hazajött a baba. Egy szürke novemberi reggel Magdácska nem ment fel az iskolába. A kis lányok összesugtak, találgatódtak, aztán hazamentek s meg vitték a nagy újságot.

Reggelizés előtt fél pohár

SCHMIDTHAUER-féle radio actív Használata valódi áldás gyomorbetegségeknek

és székszorulásban szenvedőknek.

Csodálatos gyogyerejét az igmándi víz radium tartalmának köszöni, amely tudományos alapon egyedül ezen forrásban lett felfedezve, miertis bevásárlásnál össze nem tévesztendő a közönséges keserűvizekkel. — Főszéküld és a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban. Kapható **Nagyváradon**, minden jobb gyógyszerár és fűszerüzletben, kis üveg 30 f., nagy üveg 50 f. Az egyedüli természetes keserűvíz, amely kis üvegben is kapható

Igmándi

keserűvíz az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbehozza.

megkezdődnek a tárgyalások a korona és a koalíció között. Értesülésünk szerint ennek az optimisztikus hangulatnak kevés az alapja. A korona álláspontja, sajnos, nem változott és így Bécsben azt tartják, hogy a koalíciónak kell a kezdeményező lépést megtennie.

Ugyáltszik a koalíció vezértérftai tudják ezt, mert, mint értesülünk Lukács László, akinek eddigi közvetítését is a vezérek irányították, Kossuth, Apponyi és Andrássy egyenes felhívására folytatja békeakcióját, melytől Bécsben azonban vajmi keveset várnak.

A vezérőlbizottság egyik kimagasló tagjától halljuk, hogy a király Lukács Lászlót legutóbb nem a legkegyelmesebben fogadta. Azt mondta neki, hogy megelégette a külön homoregiuszokat, forduljon a koalíció javaslatával Fejérváry miniszterelnökhöz, aki legjobban ismeri a korona álláspontjait és akinek éppen az a missziója, hogy a koalíciót a kormány átvételére bírja.

»Felségjogaimból pedig, mondotta a király Lukács Lászlónak — egy jöttányit sem engedek. Érintetlenül akarom átszámaztatni utódaimra ezeket a jogokat, melyek a törvényekben is világosan körül vannak írva. Már pedig ezeket a törvényeket egyoldalulag megváltoztatni nem lehet.«

Lukács László referádája alapján Kossuth terjesztette elő ezeket a dolgokat a vezérőlbizottságban, melynek két tagja a király álláspontját találta helyesnek.

Ily körülmények között a kibontakozás elé még mindig a régi, csaknem áthidalhatlan akadályok gördülnek.

A kormányhoz közel álló körökben nem is biznak a közeli békében, sőt tegnap este a haladó-pártban egyes miniszterek nyilatkozataiból arra következtettek, hogy a jelenlegi kormány még hónapokig — helyén fog maradni.

Legalább is addig, amíg egy választáson átesett.

Az iskolaszéki tagok kissé hosszú képpel ültek össze, ezt az egy ténykedést nem várták annak idején a pályáikról . . . Ki lesz most a helyettes? Végre kisütötték. Az egyik jegyzőnek volt egy növendék lánya, a ki elvégezte a négy polgári osztályt, megfelel az eddig a »kisasszony« helyett.

Magdácska két hét multán pontosan meg is jelent. Kissé sápadt volt, de bizonyos méltóság ömlött el kicsi, vékony alakján.

Ment minden a maga rendjén, csupán a tiz órai szünett lett egy kissé hosszabb, míg a kis mama a babához hazafutott. A babához, a kihez csak egy kis pesztonkát fogadtak. Utóbb épen ezért új lakásba kellett költözniök, közelebb az iskolához. Ez drágább volt néhány forinttal, pedig a pesztonka is lényegesen billent a bevétel és kiadás mérlegén, minek következtében a részletek hihetetlen kicsi summára zsugorodtak össze.

— Valami privát munka után kell nézzünk Magdácska, — mondta, a boldog apa, mialatt theát segített főzni a pesztrának a sivalkodó kis trónörökös részére.

Az asszony feltekintett a javításból. Egy csomó tintafoltos füzet teküdt előtte. Privátmunkát, — édes Istenem, mikor most se tudja, hogy mihez kapjon. Egy halmaz megkezdett

A trónörökös és a válság.

Egy magyar politikus, aki ismeretes módon dicsekedhetik a jövő király szimpátiával, bizalmas körben itt Bécsben is odanyilatkozott, hogy a trónörökös nevétségének mondott olyan politikát, amely ostromállapottal akar érvényesülni olyan országban, amelyről szép szóval le lehet aratni a jövő évi termést is, de az erőszaknak egyáltalán nem enged. Ferencz Ferdinánd az utolsó időben sokat forgatta a magyar históriát s ezek a tanulmányai megerősítették abban a meggyőződésében, hogy az abszolutizmus czéltalan, mert nem lehet ennek semmi eredménye.

Husz évi sanyargatás után a huszonegyedikben éppen úgy kellene szuronyokkal adót szedni, és kötéllel fogni katonát, mint akár az alkotmány felfüggesztésének esztendejében. Viszont tönkremenne a monarchia, előről kellene kezdeni a nagyhatalom felépítésének munkáját s nagy kérdés, Európa adna-e ehhez időt a jövő uralkodónak.

Erre hivatkozott Ferencz Ferdinánd szerdán a király előtt. Kifejtette, hogy Fejérváryt most meg kell tartani addig, amíg létre nem jön a megegyezés, de ezt a kompromisszumot mindenáron meg kell csinálni, mert akármilyen drágán kapná is az udvar, még mindig jobb üzletet csinál, mintha fenekestől felforgatja az országot és közprédául dobja oda a monarchiát a szomszédjainak. A hosszú tanácskozáson álláspontja mellett — így beszéltek ezt Bécsben — olyan személyes argumentumokat hozott fel, amelyek döntő befolyással voltak a király elhatározására.

A béke kilátásainak mérlegelésénél tessék ezt a körülményt erősen szem előtt tartani.

A szolnoki installáció.

Szolnokon ma délelőtt volt az új főispánnak, Lenk Gyula volt királyi táblai bíró installációja. Az ellenzék tegnap három órán át tartó tanácskozás után elhatározta, hogy részt vesz a beiktató közgyűlésen és minden lehető módon megakadályozza a főispán esküjét.

harisnya is vár még rá, ha nem segít benne a lányoknak, hát sohse lesznek készen vele. Az asszonynak felmondott, most maga főz. A baba is nő, annak ruhát kellene varrni. A pesztrára nem lehet rábizni a mosást, vasalást, azt is neki kell elvégezni. A tanítónéni babájától példás tisztaságot várnak, de tán még sirni is csak parancsszóra kellene neki, mint olyan gyerekeknek, a kinek a mamája könyvből tanulta a jó nevelés tudományát.

Magdácska csak javított tovább. Közbe a baba is elaludt szerencsésen. A férfi szepegeve vett elő a zsebéből három kék borítékot. Mindháromban pénzt kértek az udvarias hitelezők.

Az asszony lehorgasztotta a fejét. Hallgattak. A férfi szólalt meg ujfént:

— A kataszteri hivatalnál elég jól fizetik a másolási munkát és neked édesem gyönyörű irásod van. Tehát majd együtt, — ugy-e?

Az asszony nem felelt. Fáradt feje ott pihent a vékonyka karjain, a tintafoltos irkák mellett. Baba hihetetlen rossz náció, az éjjel sem aludt egy pöttyet sem. Csoda-e, ha kis mamát is elnyomta a buzgóság? — Kis mama alszik és álmában talán ismét szépnek, frissnek látja azt a virágot, a mivel kéz közben indultak utra egykor, nem is olyan régen . . .

Ez a körülmény az amugy is agyonizgatótt kedélyeket egészen kihozta az egyensúlyból. A megyefőnök tudott arról, mi készül ellene és minden módon biztosítani akarta magát. Mára katonai kordon zárta el az egész városban a közlekedést: négy század gyalogság, két század huszárság és százötven csendőr helyezkedett el a vármegyeháza körül, ahová még a megyei bizottsági tagok is csak igazolójeggyel juthattak.

A bizottsági tagok az udvaron helyezkedtek el. Tíz óra előtt egy percczel kinyitották a közgyűlési terem ajtaját. Körülbelül kétszázötvenen özönlöttek be a terembe, amelynek emelvényén halotthalvány arccsal már ott állott Lenk Gyula megyefőnök. Körülötte ez a társaság foglalt helyet:

Vezéri Ödön vármegyei várnagy, Somogyi József ügyvéd, dr. Közössy Lajos ügyvéd, Markbreit Sándor földbirtokos, Oesterreicher Lipót nagytrafikos, Várady Miklós állami főmérnök, Fekete Benő pénzügyigazgató, Prónay József jákóhalmi jegyző és Karczag S. Sándor ügyvéd. Ezt az egész díszes gyülekezetet pedig *harmincz feltüzött szuronyos csendőr vette körül.*

A bizottsági tagokat ez a szokatlan létszám először módfelett meglepte. A következő pillanatban gunyos kaczagás és hangos kiáltások hallatszottak:

— Gyázmagyarok!

— Csendőrszurony mellett tesz esküt az alkotmányra!

— Gazember!

— Pénzért adta a becsületét!

A megyefőnök ebben a fergeteges zajban kinevezte Vezéri Ödönt tiszteletbeli főjegyzőnek, azután egy papirlapról leolvasta az esküt.

Eskütétel közben a jóléti bizottság elnöke, gróf Almássy Inre harsány hangon kijelentette:

— Ilyen gazemberekkel nem maradunk egy teremben!

Erre az ellenzék kivonult a teremből, közben csak úgy zuzult a csendőrszuronyokon át a záptojás a főispán felé. Tíz óra után 8 percczel Lenk Gyula be is zárta a közgyűlést. Letette az esküt.

A városban nagy a felháborodás. Az utcákon katonai őrzérek czirkálnak.

Vegyes hírek.

Temesvárról jelentik a Budapesti Tudósítónak: Az a hír, hogy Molnár Viktor temesmegyei főispán beadta lemondását, nem felel meg a valóságnak.

Szatmárról jelentik: Szatmármegye ellentállást szervező bizottságának 78,000 korona áll rendelkezésére.

Tegnap gróf Teleky Gyula 5000, báró Vécsey kétezer koronával járultak hozzá az alaphoz.

Gyermekjáték.

Amikor a létfentartás nehéz küzdelmeiben fáradó ember valamely nagyon könnyű feladathoz érkezik; azt szokta mondani: »Hisz ez gyermekjáték.« Mintha semmi a világon nem volna jelentéktelenebb, mint a gyermekjáték.

Pedig ha megfigyeljük a karácsony időszakát, milyen nagy fontosságú szerepet tölt be a gyermekjáték kérdése. Főlemelkedik a legfontosabb kérdések fölé, annál jobban, minél inkább közeledik a gyermekmeglepetések kedves ideje: a karácsonyest. Azt látjuk, hogy megtelnek a hirdetések, boltok, piacok, kirakatok gyermekjátékkal s tarka világukban gongett, tündődő arccsal sürögnek-forognak az apák, anyák, gyermekgondozók. És ha nem is vesz-

Ajándék vételnél fontos, hogy az czélszerű, olcsó és szép legyen.

Mind e három kivánságnak megfelelőünk, mert árainkat olyan olcsóra szállítottuk le, hogy minden más olcsóbb ajánlat csak a minőség rovására lehetséges. —

Kérjük kirakatunkat megtekinteni és az árak olcsóságáról meggyőződni.

KARÁCSONYI OCCASSIO

ÓRIASI VALASZTÉKBAN.

Kenyeres és Engländer

Szent László-tér 1. Kossuth-utca mellett.

NAPROL-NAPRA.

Bethlehemi éjjel.

Dicsőséggel-fénnyel, gyöngédséggel-bájjal ismét szívünk teríti ragyogó köntösét az üdvösséghez, titokzatos, gyönyörűes bethlehemi éjszaka. Angyalok kara harsog benne, csillagok telehíntik tündökléssel és betölti a pásztoroknak, a szegénység és keresetlen egyszerűség legnaivabb megtestesítőinek éneke örömmujongása. Szegénynek, gazdagnak asztalán fenyőták gyertyái lobognak, a szemek fölcsillannak, az arcok kipirulnak, melegség futja végig a lelkeket, valami biztatás, hogy ne tusakodjanak, hanem béküljenek meg és gyönyörködjenek és ünnepeljenek. Hiszen az egész világnak ünnepe van most. Nagy, szép, magasztos ünnepe. Barátságos, poétikus, békeséges szent karácsonypajza.

Kérdezzük meg a *hitetleneket* miért ünneplik a karácsonyt? Nyilván azt fogják mondani, mert kegyeletes hagyománya a multnak, amelyet még a szülői ház légkörében szívtak magukba. Megszokták s nem akarnak tőle megválni. Ráér az emberre egy kis pihenés a küzdelmek közben. Egy kis önteledezés a nyomasztó gondok között. Valamelyes családiasság a kenyérkeresés örökös robotja, ridegsége, önzése után. Az a világ sora, hogy ebből a kevés jóból éppen karácsonykor jut ki az embernek. El kell fogadni, amikor kínálkozik, tekintet nélkül a rajongókra, a vakbuzgókra, akik vallási vonatkozásokat keresnek a karácsonyi pihenésben . . .

Kérdezzük meg a *közönyös lelkeket*, ugyan miért ülik meg a karácsonyt?

Lehet, hogy ők talán nem pihenést, hanem változatosságot keresnek benne, mert az ő princípiumuk a kényelem, a könnyű, áldozatok nélkül való élet, amely minden tekintetben határozatlan, csak egy határozott célja van: a gondtalanság, a jólét, a vidámság. Az ilyen világnézet azért örül a karácsonynak, mert ajándékokkal, meglepetéssel, szórakozással jár, egyszóval újabb fordulatokkal, változatossággal szolgál. Különös, szokatlan hangulata, egyéb ünnepségektől elütő őseredeti jellege van, regek, legendák, víziók, népmondák fűződnek hozzá.

Ez minden, amit amit a holthatú, közönyös lelkek a maguk furcsa szemüvegén keresztül a kellemes, az érdekes, az idők sajátos patrisájával bevont karácsonyban látnak.

Csak, akinek élő katolikus hite van, az érzi át a karácsonyt, amennyire emberileg lehetséges, a maga csodás, szédítő mélységében.

Aki elbukik, de a töredelem szentségében újra fölkel, aki megnyugszik az Ur rendelésében ha csapással sujtja, mert az áldást is tőle várja, csak az ilyen keresztény lélek ismerheti igazán a karácsony örömet, boldogságát, ünnepét. Az tudja, hogy a karácsonyt nem a diszes fenyőfa, nem a hajnali orgonabugás és nem a pásztorok fururája avatja világraszóló ünneppé, nem is a tradíció, nem is az ajándékok és nem a családtagok egybeseregése, mert mindezek

csak velejárói, csak csillogó hangulatai a karácsonynak.

A lényeg, az érzélem, az igazi gyémánt, amelynek ezeken a kedves karácsonyi szokásokban még csak halvány sugarai játszanak, a maga teljességében, vakító pompájában ott ragyog a vallásos szívek mélyén, a katolikus hit erejében, bensőségében és méltóságosan haladó életében. Abban a *hitben*, amely azt tanítja nekünk, hogy kétezer esztendővel ezelőtt a bethlehemi éjszakán lett emberré a második isteni személy, Jézus Krisztus, a világ megváltására. Karácsonyi ünneplésünk oka, lényege, központja tehát: *hitünk a Megváltó születésében* . . .

Es most, hogy elmondottuk ezeket itt Neked, kedves olvasónk, kis időre magunk is letesszük a tollat. Emberek volnánk mi is, nekünk is van szívünk. Mi is pihenni és ünnepelni vágyunk. Es elszállunk a karácsonyi angyal szárnyán.

E sorokat még itt irtuk Hozzád Biharban. Mire az ólombetűk világába kerülnek *Békésben* járunk, mire kiszédtek *Csongrádban*. Mire olvasod, régen átléptük a *Tiszát*. Sőt ha sokáig szunyókálsz és későn kelsz, már a *Dunát* is. Es mikor leszáll a bethlehemi éjjel, tul a Dunán, *Baranyában* leszünk. Más világ az ott, mint ez itt. De most ne essék szó a különbségről. Legyünk egyek a szeretetben és örömben.

Kicsi Jézus Bethlemben,
Vonj magadhoz, vonj csak engem.
Karácsonynak éjszakája,
Légy köszöntve, légy megáldva . . .

(h.)

Előfizetési felhívás.

Mainz lánglelkű főpásztora, *Ketteler* azt mondta egy alkalommal, hogy: *aki nem támogatja a katolikus sajtót, az nem is jó katolikus*. De aki önzetlenül támogatja és terjeszti, az *valódi apostol*. Ezt a nagy igazságot, ezt a szókimondó, bátor jelíget írjuk soraink élére az új évnegyed, az új esztendő küszöbén.

Kik vagyunk, mit akarunk, nem kell bővebben magyaráznunk. Azok vagyunk ma is, akik tizenegyesztendőn keresztül voltunk és azt akarjuk ezután is, amit eddig akartunk. Nekünk a sajtó nem üzlet, hanem élethivatás. És ezt a fenkölt missziót lelkünk egész ideálistmusával, legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, következetesen iparkodunk betölteni.

Ideálunk az erkölcsileg és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Ezért a szent eszméért vivjük meg kemény küzdelmünket nap, nap után az író toll fegyverével. És, hogy jó harcot harcolunk, bizonyossága az a *temérdek támadás*, amelyben a rombolás s a gyűlölet sátni szelleme részesíti munkánkat. De bennünket nem lehet eltántorítani. Egy hang sugja nekünk, most vagyunk a legjobb uton, amikor szinte életünkre tör az ármány. És ez a hang, amelyet mindennél többre becsülünk a világon — *a lelkiismeretünké*.

Istennel, a hasáért küzdünk hiven továbbra is és ebben az elszánt harcban joggal számítunk a katolikus társadalom *szellemi és anyagi támogatására*. Ne feledjük a nagy püspök szavát.

Nem jó katolikus családok azok, kik a nyiltan, vagy sorok között vallásgyalázó lapokat virágoztatják föl azon a pénzen, amely teljes joggal a katolikus sajtót illeti!

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek valamint, az esetleges hátralékoknak, ahol fölmerültek, bekülését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 .

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 .

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 .

A TISZANTÚL
szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Decz. 26. Kath. Legényegylet pásztorjátéka.

Pax hominibus.

Száll a földre szent karácsony. Ünnepe az Ige megtestesülésének és a békeségnek és a szeretetnek. Királyi fenyőfák illatától terhes a levegő s az alkony ködébe a házak ablakából csillagszemekként gyertyák imbolygó lángjai ragyognak. És ezek a karácsonyi lángok nemcsak a pilléres paloták hideg márványára sugározzák fényüket.

Kigyulnak a szalmafedelű viskókban is s a repedezett ablakokból kiremegnek az utózára. De igazában nem is a palotákban, vagy a kunyhókban lobbanak föl a lángok s nem is az alkonyi ködbe vesznek. Szívekben gyulnak, szívekbe hullnak. Nem a karácsonyfa disze, ragyogása: a szívek örömtüze sugározza a karácsonyi fát.

Szállj szívünkbe bethlehemi csillag fénye. Jelölj irányt az élet utvesztőjében, adj erőt a lét harcában, vigasztalj meg a szenvedések között . . .

Száll a földre szent karácsony. Tiszta, havas, fehér ünnep. Adja Isten, hogy nyomában békeség, boldogság szálljon a jóakaratu emberek szívébe.

Gloria in excelsis Deo,
Oonae voluntatis,
Et in terra pax hominibus! . . .

Az angyal szózata legyen a mi karácsonyi köszöntésünk olvasóinkhoz, munkatársainkhoz szent karácsony ünnepén.

Bethlehemnek pusztájában, pásztorok vigyázatában, nagy öröm hirdettetett. Örvendezzünk. Menjünk el Bethleembe és lássuk meg, amit az Ur jelentett nekünk.

Siessünk. Ne késsünk
Hogy még ezen éjjel
Odaérhessünk.
Mi Urunknak tiszteletet tehessünk . . .

Lulu.

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.
az egész megyére.

Telefonszám: 166.
az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehéreneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tuggonyók, ágy- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések. o o o o o vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

* **Karácsonyi számunk.** Munkatársaink legnagyobb része sietett karácsonyi számunkat dolgozataival élénkké tenni. Hatalmas, tartalmas számot adunk olvasóink kezébe, amely a karácsonyi ünnepek alatt kellemesen szórakoztató olvasmányt fog nyújtani.

A melléklet tartalma a következő:

Pogány Kálmán: Karácsonyest (költemény).

Kincs István: Mikor a nagypapa meghal
Dr Krüger Aladár: Lámpavasra! (költemény).

Kacsvinszky Andor: A jó pajtások.

Szentessy Gyula: A rozmaring (költemény).

Herczeg Dezső: A Pistát csúffá tették.

Popity János: Munkámat áldd meg Istenem! (költemény).

Helvey Lajosné: Karácsony anyyala.

Siliga Ferencz: Két szál virág . . . (költemény).

Szabó Ilona: A leány.

Pelley János: Őszi álmok (költemény).

Ulférth József: Az anya bűne.

Kovács József: A Szűzanya altató dala (költemény).

Novotny S. Alfonz: A nagy egyházszakadás. II. Incze pápa.

Ezenkívül főlapunkban a következő nagyobb cikkek olvashatók:

Gedeon: Jézus és hazánk (vezércikk).

Mányiné Prigl Olga: Apró tragédiák (tárca).

Személy Kálmán: Gyermejkjáték.

* **Személyi hír.** Dr *Hoványi Géza*, a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatója a Karácsonyi ünnepekre Budapestre utazott.

* **Karácsony a templomokban.** Szent karácsony éjjelén belezeng az éjszakába a templomnak harangja; hirdeti a megváltó Istenember születését. A hívők serege siet a boltívek alá, hogy leboruljon a boltívek alatt s buzgó imát zengjen a Magasságbelinek kegyelméért. Az éjfél misét ma, vasárnap éjjel tartják meg a kath. templomokban. A székesegyházban az éjfél misét *Széchenyi Jenő* apátkanonok tartja. — A karácsonyi ünnepek alatt az összes templomokban a szokásos egyházi pompával mennek végbe az isteni tiszteletek. A *székesegyházban* ünnep első napján reggel 9 órakor az ünnepélyes szent misét *Vinkler József v. püspök*, nagyprépost, az egyházi szent beszédet pedig dr *Karácsonyi János* kanonok tartja; ünnep másodnapján pedig *Palotay László* pápai prelátus misézik. A *Várad-Olaszi plébánia* templomban karácsony másodnapján lesz az ünnepélyes istentisztelet. A *Szent László-templomban* ünnep első napján úgy az ünnepélyes szentmisét, mint a szentbeszédet dr *Vucskics Gyula* plébános, ünnep második napján a szentmisét dr *Vucskics Gyula* plébános, a prédikációt pedig *Mellau István* főreáliskolai hittanár tartja. — *Várad-Velenczén* *Gabriely Lajos* plébános végzi az ünnepélyes istentiszteleteket.

* **Előjárók választása.** Bihar-Nagybajom községé en tegnap tartották meg az előjárósági tagok választását, mely mondhatni a legnagyobb rendben folyt le. Az új választások eredménye a következő: főbíróvá Vig Gyulával szemben 80 szavazattöbbséggel Tóth Mihály, törvénybíróvá Dani József, községi gazdává Vig Gyula és közgyámmá Gál Imre lett megválasztva. A késő esteli órákban befejeződött választást a szokásos lakoma követte. A választásra kirendelt csendőrségnek semmi dolga nem akadt.

* Radnai püspök a tüdőbajosokért.

Karácsony szent ünnepén Besztercebánya püspöke fölkereste szerető szívével azokat, a kik legjobban rászorultak a szeretet melegére: a beteget, a szenvedőket. *Kétezer koronát* küldött a szegénysorsu tüdőbetegek szanatóriumának, a következő költői lendületű, meleg érzésre valló levél kíséretében:

„Rég éreztem szükségét, hogy az emberbaráti szeretetből lakadó könyörületnek ama fonséges művéhez, melynek mind eszméjében Excellenciád a boldog megtogalmazója, mind kivételében első téglájától kezdve, az első nap számosa — én is vigyek néhány homokszemet. Szerény egyéni igényeimet tekintve, gazdag vagyok. Azonban az itteni szegény viszonyok közt irányomban igényt támasztó soknemű szükséglettel szemben — sajnos — utalnom kell anyagi helyzetem korlátaira, melyek megakadályoznak abban, hogy annyit adjak, e mennyit Excellenciád szent célja megérdemel, de nem gátolnak abban, hogy szívesen adjam azt, amit adhatok. Midőn tehát kegyes tudomására hozom, hogy az elnökségének örvendő szanatórium javára (talán az alapítke növelésére), egyidejűleg 2000, azaz kétezer koronát tettem át az egyesület hivatalához, — bizalommal kérem, hogy a testvérnek kinyújtott kezébe letett összeget ne mérlegelje Excellenciád annak száma, hanem küldőjének szíve szerint: mint a hogy a szegények legelső isteni barátja, az Üdvözítő mérlegelte a szegény asszony adományát. A ki egy ital vizet nem hagy jutalom nélkül, keltsen ő születése emlékünnepén Excellenciád boldog családi körében állandó, bensőséges, igaz örömet; a miért imádkozom.”

* **Pásztorjáték.** A *békésendrődi* római katolikus tanulóifjúság december 25-én és 26-án a Korona-vendéglő nagytermében pásztorjátékot rendez. A szövegét *Hágen Ferencz* segédlelkész írta. Zenekisérrettel *Ujházy Miklós* kántor látja el. — A *tótleleki* római katolikus népiskola növendékei karácsony estjén *Grunner Győző* kántortanító vezetésével *Bartha István Bellehem* című pásztorjátékát adják elő.

* **A törvényhatóság búcsuja a főispántól.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén mutatta be a városi tanács a belügyminiszter leiratát, amely szerint Ő Felsége dr *Beóthy László* főispánt állásától saját kérelmére felmentette. A közgyűlés elhatározta, hogy a távozó főispán érdemeit jegyzőkönyvébe iktatja, elbucszuk 12 évig volt vezetőjétől. A törvényhatóság nevében tegnap *Bordé Ferencz* mint polgármesterhelyettes a következő sorokkal búcsuzott el a volt főispántól:

Méltóságos ur! Fájdalommal értesült Nagyvárad város törvényhatósága, a m. kir. belügyminiszter urnak 7687 eln. számu leiratából arról, hogy ő. cs. és kir. Apostoli Felsége legfelsőbb elhatározásával Méltóságodat Biharvármegye és Nagyvárad város főispáni állásától saját kérelmére a legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Fájdalommal értesültünk a legkegyelmesebb királyi elhatározásról, mert Méltóságod több mint 12 évig állott törvényhatóságunk élén; ezen idő alatt városunk szellemi és anyagi fejlődése, nagy alkotásai iránt nemcsak a legnagyobb érdeklődést tanúsította, azok iránt nemcsak a legmelegebb szeretettel viseltetett, hanem azokban fáradhatatlan munkálkodásával és vezetésével tevékeny részt is vett.

Még most is fülünkben csengenek főispáni beiktatása alkalmával tett következő szavai: „Magam is törekedni fogok . . . mindent megtenni, azon cél érdekében, amelyet a város maga elé tűzött . . . mert a városnak sorsa szívemhez van növe.” Méltóságod mindenekben hű maradt ezen kijelentéséhez és ezért törvényhatóságunknak és a város polgárainak háaját és elismerését érdemelte ki.

Méltóságod törvényhatóságunknak mindenkor lelkes támogatója, védelmezője, a kötelesek teljesítésében és a munkában pedig vezére és példányképe volt.

Mint törvényhatósági bizottságunk elnökét, elnöki működésében mindig a szigorú pártatlanság, az igazság, és városunk jól felfogott érdekei vezették. Örömmel láttuk, hogy főispáni székének elfoglalásától kezdve mindig arra törekedett, hogy a törvényhatósági bizottság higgadt, tárgyilagos vezetését biztosítsa.

Szigoru óre volt a törvényeknek, sohasem engedte meg, hogy a szenvedélyek hullámai a közügyek és az összhang rovására medrűkből kicsapjanak, amellet szívét a szeretet érzelmei és a jóság hatották át.

Hálára kötelezte törvényhatóságunkat az által is, hogy társadalmunk különböző rétegei között az egységet, az összhangot megbontani soha sem engedte.

Minden fájdalmunk mellett is örömrünkre szolgál az, hogy ezek a kiváló tulajdonságok a legmagasabb helyen is méltó elismerésben részesültek.

Mély megilletődéssel veszünk búcsút Méltóságodtól és engedje meg, hogy most a búcsúzás pillanatában is pártkülönbség nélkül érzett szeretetünknek, ragaszkodásunknak és azon reményünknek adjunk kifejezést, hogy szeretetét a jövőre sem fogja tőlünk megvonni, és bennünket nehéz munkánkban szeretett városunk haladásában a jövőben is támogatni fog.

Közy. 1905 decz. 14 és lolyt. a város közönsége nevében:

Bordé Ferencz polgármesterhelyettes.

* **Anykönyvvezetők kinevezése.** A belügyminiszter a pecze-szőlősi anyakönyvi kerületbe *Roskovics Béla* községi jegyzőt anyakönyvvezetővé; — a vámoslázi anyakönyvi kerületbe *Szentiványi László* segédjegyzőt helyettes-anyakönyvvezetővé; — a szentandrási anyakönyvi kerületbe pedig *Szűcs Sándor* segédjegyzőt anyakönyvvezetőhelyettesé nevezte ki.

* **A Bihar-szilágyi olajgyár szennyvizei.** Hat év óta huzódott a Körözs megfertőzésének ügye a hatóság előtt. Annak idején a »Tiszántúl« hívta fel a város ügyeit vezető körök figyelmét a veszedelemre, amely a vízvezeték fenyegeti a Bihar-szilágyi olajgyár részéről az által, hogy a gyárból kikerülő szennyvizet és mégis vitriolsalakat Mező-Telegd határában az Egres-patakra át a Körözs vízébe bocsátja. Felszólalásunkra Nagyvárad város megindította az akciót a Körözs fertőzése ellen, azonban idáig huzták-halasztották a ügyet. Most adta ki Biharvármegye alispánja, mint I. fokú vízjogi hatóság, a kulturmérnöki hivatal véleménye alapján az engedélyezési okmányt, amely szerint a gyár vizeit továbbra is a Körözsbe bocsáthatja, de a kellő műszaki létesítményeken keresztül, amely által a gyár szennyvize elveszti veszélyes voltát. Az engedélyokirat szerint a levező csőhálózatot kívül vízfelfogó aknát, vizelzáró falat és szűrő medenczét kell állítania, hogy csak tisztított szennyvizek kerülhessenek ki a gyárból. A szennyvizben levő kártékony anyagoktól mentesíteni, a fertőző alkatrészeket ki kell égetni szennyvizekből. Az engedélyokirat 50 évre szól s az összes munkálatok költsége az olajgyárat terheli. De főleg az érdeklő Nagyvárad városát, hogy az engedélyokirat szerint a vízhasználati jog elvesztésének terhe alatt köteles a Bihar-szilágyi olajgyár a később közegészségi tekintetéből elrendelt változtatásokat s ha bebizonyul, hogy az engedélyokirat szerint elkészített vízmű nem akadályozza meg az Egres-patak és a Körözs vízének fertőzését, az alispán bármikor póttintézkedéseket rendel el Nagyvárad érdekeinek megóvására. A város szakközgein

van a felelősség, hogy az engedélyezett vízmű hatását a legszigorúbban állandóan ellenőrizték.

* **A II-ik gyógyszerész Tenkén.** Ditrich Endre okleveles gyógyszerész Tenke községben egy második gyógyszerészt szándékozik felállítani s ennek engedélyezését kérte a belügyminisztertől. A kérvényt, összes mellékleteivel azzal küldte le a miniszter Biharvármegye alispánjához, hogy a szakközégek meghallgatása után adjon véleményt a gyógyszerész engedélyezése tárgyában.

* **Adomány az élesdi kath. templomnak.** A hívek vallási buzgalmáról szépen tanuskodik az a két ajándék, amelyben a karácsonyi ünnepek alkalmából az élesdi r. kath. templom részesült. *Omichly* Anna, az alsólugosi uradalom erdészének leánykája egy remek kézimunka terítőt adományozott a szentségtartó alá. *Retezár* János élesdi postamester pedig egy négybimbóju oltár csengettyűt ajándékozott a templomnak. A szép ajándékokért ez uton is köszönetet mond *Leffelholcz* Gyula plébános.

* **Amit nem lehet megérteni.** Nagyvárad város főmérnökéről azt tartják, hogy hiu ember; sokat ad magára s általában sz. reti amit tet. zetés, csinos. Az ellenségei ugyan azt viszont mondják, hogy könnyű úgy szépet alkotni, ha csak azt vesszük: koszt vasz koszt! A főmérnök büszke az aszfaltra (neki legyen mondva) s végtelenül örül, hogy ez az aszfaltozás az ő örök dicsőségére, éppen a vasut állomástól bevezető utvonalon van. Így legalább minden idegen látja. De a főmérnök önző is. Hogy kimutassa, miszerint ez az állapot nem mindig volt így a Fő-utczán s még rosszabbul is lehetne, a volt Wöber szállodától a vasut állomásig meghagyta a régi kövezett gyalogjárót. A közönség persze nem érti, miért kell az állomás előtt száz lépést a legkomiszabb járdán, bokáig érő sárban járni. Ha a főmérnök a potádözön előtti állapotot akarja ezzel a késő nemzedéknek bemutatni, legalább jelző táblát tétessen a járdaátmenethez, pl. így: »Köszeghy előtt« — »Köszeghy alatt«

* **A Szigligeti-társaság felolvasó ülése.** A Szigligeti-társaság Nagyváradon, 1905 évi december hó 31-én délelőtt 11 órakor a kir. kath. jogakadémia dísztermében *Géczy* Lajos, *Serényi* Gusztáv társ. rendes tagok, *Patásthy* Sándor, a Szigligeti-színház rendes tagja és *Resch* Mihály ur közreműködésével felolvasó-ülést tart. *Géczy* Lajos, mint már említettük, saját szerzeményű kitűnő dalait fogja ismertetni. Előadják pedig *Patásthy* Sándor és *Resch* Mihály. *Serényi* Gusztáv, az ismert fővárosi hírlapíró pedig oroszországi utjáról fog előadást tartani és pedig *Gorkij*-jal, a kitűnő íróval volt találkozását fogja leírni.

* **Esküvő.** *Klein* Sándor villanyszerelő, a városi villamos mű egyik tehetséges alkalmazottja, ma tartja esküvőjét *Kaufmann* N. helybeli kereskedő kedves s művelt leányával, *Etelka* kisasszonnyal.

* **Karácsonyfa ünnepélyek.** A szeretet ünnepének előestéjén a kegyes szívek munkája örömet hoz az árvaintézetek menházak és kórházak lakóinak. Ruhákat osztogat szét egyes intézetek, iskola vezetőségek a szegényebb gyermekek között. A ma tartandó karácsonyfa ünnepélyek között legmeghatóbb lesz az elme-gyógyintézet ünnepélye mely délután 5 órakor fog kezdődni. Az élőhalottak birodalmába, melynek lakóira talán örök sötétség borul, egy fénysugár lesz az ünnepély. A városi árvaház karácsonyi ünnepélye ma délután fél négy órakor kezdődik. A biharmegyei- és a gyermek-kórház vezetőségei is megemlékeztek az ő betegeikről. A köz-kórház és a gyermek-kórház ünnepélyei ma délután fél öt órakor fognak kezdődni. *Szent-Vincze* zárdában a bejáró növendékeknek tegnap volt karácsonyi ünnepélyük. A megtartott ünnepélyen résztvettek az

összes növendékek, kik mosolygó arcczal állottak körül a hatalmas dusan megrakott ékes karácsonyfákat. Az újvárosi Immaculata zárdában szintén tegnap délután volt az óvodák karácsonyfa ünnepélye, melyen mosolygó babák közül többen alkalmi verseket szavaltak és az egész babasereg alkalmi énekeket énekelt. A zárdá bentlakó növendékei ma vasárnap fogják megtartani a karácsonfaünnepélyt. A tisztika-színőben és hadapródiskolában is megülik a szeretet ünnepét. Az Erzsébet-leányárvaházban ma délután 4 órakor veszi kezdetét az ünnepély.

A *Legényegyesület* karácsonyfaünnepéje szintén ma, vasárnap lesz. Az tud igazán ünnepegni, aki jóra való iparkodással dolgozott, vesződött. Így van a Nagyváradai Katolikus Legényegyesület is. Alapos önképző, ismeretterjesztő estéi után most szép ünneplésre készül.

Ma vasárnap este a Legényegyesület helyiségében karácsonyfát állítanak s a tanoncokat megvendélik.

Ezt a szokásos szeretetlakomát, amelyben egymagában több a szesz és a humanizmus, mint a szakegyletek egész esztendei heccelésében, nyomon követi december 26 án, karácsony másnapján a kiváló sikerűnek ígérkező pásztorjáték, amelyet újév napján megismételnek. A pásztorjáték iránt különös érdeklődés nyilvánul s a jegyek tömegesen fognak.

A tegnapi ünnepélyek között van az újvárosi róm. kath. népiskola ünnepélye is, melyen 49 pár csizmát, 28 kabátot és 31 nadrágot osztott ki az iskola vezetősége. Az adományokkal elősegítők névsorát az alábbiakban közöljük:

Szmrecsányi Pál önmagáért 80, Winkler József önmagáért 20, Andrassy János 10, Fetszer Antal 20, dr. Bognár István 20, Grócz Béla 20, Bundala Mihály 20, Spett 20, K. L. 5, P. A. 1, Mercz János 10, A. K. F. 3, Olasz Péter 3, Kolozsváry Sándor 2, özv. Grünwald H.-né 3, Hant Frigyes 2, Kupler Albert 5, M. F. 1, özv. Wagner Józsefné 2, dr. Schweiger Ede 4, Germán Károly 4, Huzella 4, Oláry Gyula 3, Barabás Szilveszter 1, Kádár János 2, Molnár Lajos gyógyszerész 5, Mester Julia 1, dr. Kovács S. János 1, Sztankovics József 1, Náth János 4, N. N. 1, Tátrai Sándorné 2, N. N. 20, Papp Imre 3, Széles Lajos 5, N. N. 1, ifj. Kozák János 5, Demek Gyözőné 1, Isten nevében 1, Gosztonyié — 40, dr. Vucskics Gyula 7-40, N. N. 1, Milibák József 2 korona. Összesen 305 korona.

* **Megjutalmazott munkások.** Szép ünnepély lesz kedden, karácsony másodnapján a nagyváradai kereskedelmi- és iparkamarában: a becsületes munka ünnepe. Délelőtt 11 órakor ünnepélyes ülés lesz a kamarai hivatal nagyszobájában, amelyen *Huzella* Gyula kamarai elnök alkalmi beszéd kíséretében nyújtja át a kereskedelmi miniszter által hosszú ideig egy szakmában buzgón működött négy munkásnak adományozott 100—100 korona jutalomdíjat s díszoklevelet, valamint ugyanezen okból két munkásnak a kamara által adományozott 50—50 korona díjat és díszoklevelet. A miniszter által adományozott jutalmakat: *Klein* Bernáth női szabósegéd (ifj. Kohn Sámuelnél), *Maxim* Miron borbélysegéd (Váczy Benjáminnál), *E. Nagy* István asztalossegéd (Rimanóczy Kálmánál) és *Csicsó* Imre ácssegéd (Veres Károlynál, Nagyszalontán). A kamara elnöksége által adományozott jutalomdíjakat pedig *Maksa* Andor nyomdai művezető (Láng Józsefnél) és *Balogh* Ferencz géplakatos (Perge és Rozslay czégnél) kapják.

* **Osváth levéltárnok a heraldikai társaságban.** A magyar heraldikai és genealogiai társaság dr. *Schönherr* Gyula titkár, a budapesti múzeum könyvtárának igazgató öre ajánlatára *Osváth* Lajos vármegyei főlevéltárnokot a társaság tagjai közé felvette.

* **Ninos munkaszünet.** A kereskedelemben a szeretet ünnepe és az évforduló egy kis élénkséget hoz. Mindenki igyekszik szereteteinek valami ajándékkal kedveskedni. Hogy a nagyobb forgalom lebonyolítható legyen s a közönség, igényei is kielégítést nyerjenek, a miniszter ez évben is intézkedett, hogy úgy a karácsonyt, mint az újév napját megelőző vasárnapokon a munkaszünet felfüggesztessék. Tehát ma, vasárnap, december 24-én, valamint a jövő vasárnap, december 31-én nem lesz munkaszünet s az üzletek mind két napon egész nap nyitva tarthatók.

* **Kórház megnyitás.** A nagyváradai izr. szentegylet kolozsvári-utcai régi hórháza helyén egy diszes, a modern hygienia követelményeinek megfelelő kórházat építtetett és rendeztetett be. A belügyminiszter ezen új kórházat nyilvánossági joggal ruházta fel. A kórház ünnepélyes megnyitása december hó 26 án, kedden délelőtt megy végbe az intézet dísztermében.

* **A katonai ügyosztály újjászervezése.** A városi tisztviselők fizetésrendezésének kérdését Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának nagy része akként óhajtja megoldani, hogy lehetőleg minden vonalon redukálják a személyzet létszámát s kevesebb, de jobban fizetett tisztviselőkkel lássák el a közigazgatást. *Darvassy* Lajos katonai ügyosztályra vonatkozólag tegnap terjesztette be a polgármesterhez jelentését. A katonai-, kórházi- és illeték-ügyosztály személyzete jelenleg 19 s ebből 15 hely van betöltve. Azt javasolja a tanácsnak, hogy vegyék el tőle a kórházi- és illeték-ügyeket, ami körülbelül évenként 12,000 ügydarabra rug s adják át a közigazgatási iktatónak és kiadónak s a közigazgatási iktató mellé egy indexelőt, a közigazgatási kiadó mellé pedig 1 napidíjast adjanak. Így a katonai ügyosztálynál évi 16,000 ügydarab maradna s ezzel szemben 6 személyről lemond *Darvassy* Lajos tanácsnok, ami ennél az ügyosztálynál évi 5500 korona megtakarítást eredményezne. A dolog így elég tetszetős, kiadás megtakarítás szempontjából, de az a kérdés, hogy a közigazgatási iktató és kiadó nem lennének ezen újítással túlterhelve? Azt látjuk, hogy a közigazgatási iktatótól most is tulságos munkát kíván a város, amelyet az ott alkalmazott *Tóth* Ferencz csak a legnagyobb erőfeszítéssel, a hitalos idő megtoldásával tud elvégezni.

* **Panasz a szilágysomlyói vasutaloms ellen.** Már évek óta gyakori a panasz hogy a bihari vasut Szilágysomlyó állomásán 4—5 óráig kell vesztegelni az utazó közönségnek. Ezt a bosszantó időpocsékolást a vasuti személyzet előzékeny, vagy legalább is az előírás szerinti eljárásával némileg enyhíthetné. Azonban e helyett az utasok a legmostohább bánásmódban részesülnek ezen vasuti állomáson a vasuti személyzet részéről. A legmagasabbtól a legkisebbig valóságos kis királynak képzelet ott a Magura tövében mind magát. Ha az utas hozzájuk fordul felvilágosításul, még jó, ha úgy félvállról kap némi választ. A mostani téli időben úgy is sok kellemetlenséggel jár az utazás és a hosszabb várakozás, hát ha még 3—4 órát fűtetlen, hideg váróteremben kell tölteni, mint Szilágysomlyón. A váróterem fűtése éppen olyan kötelesség, mint a többi, a közönség egészségének megóvására rendelt intézkedések. Felhívjuk erre a körülményre az államvasutak igazgatóságának figyelmét.

* **Csak fűtől a gyorsvonat.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága már korábban kérte a kereskedelmi minisztert, hogy az élesdi 18. sz. órháznál is rendezzen be gyorsvonatokra feltételes megállóbeltet. A miniszter ezen intézkedést nem tartja szükségesnek, mert havonta csak 150 utas van a 18. számú órháznál, tehát ily csekély számú utazóközönség nem igényelheti azt, hogy a gyorsvonatok, ha csak feltételesen is, megálljanak. Így tehát az élesdi 18. sz. órháznál továbbra is csak fűtől a gyorsvonat.

x **Rheuma, köszvény, csont és izomszagatás** ellen legbiztosabb hatása van a *Citosan*-nak, kapható a „Kigyó” gyógyszer-tárban, Nagyvárad, Bémer-tér és a Vadász-féle Drogueriában. Ára 90 fillér.

x **Mindenki**, aki csak megfordul **HÁASZ MANÓ** Zöldfa-utca elejé levő üzletében csodálkozva tapasztalja, hogy mily hatalmas nagy raktár van minden cikkben s milyen olcsók az árak, ezért tehát **karácsonyi és újévi** ajánlékoknak beszerzésére a céget ajánlhatjuk.

Czélszerű karácsonyi ajándék!

Uraknak! Nyakkendő, házi-czipő, hálóingek, gallérvédő, keztyű, zsebkendők, pénz és szivartárczák.

Hölgyeknek! Házi-czipők díszes kivitelben, alkalmi czipők, harisnyák, selyem zsebkendők és illatszerek.

Ezen cikkek kivül legújabb divatu férfi kalapok, kézimunka czipők, téli alsó ruhák, keztyűk és kalucsnik legjobb minőségben és legolcsóbb árban.

REICHARD ÁRUHÁZA czégnél,
(Fő-utczán) kapható.

1859.

x **Játék és ajándéktárgyak karácsonyi és újévre** legolcsóbban beszerezhetők **Kardos Lipót** szerencsebazárjában Szt. László-tér. Hol dusan felszerelt nagy raktár áll a t. vevőközönség b. rendelkezésére. 749.

x **A közönség érdekét** mozditotta elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalato-kat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégí, s így bárki *egyhármadrésznivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmébből ruhaszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közöl-kívánságra dus collectióját bármikor rendelket zésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

x **A Lloyd kávéház orfeumában.** karácsony két estélyén nagy ünnepi díszelő-adás, válogatott, szórakoztató családi műsorral, mely alkalommal az összes tagok fellépnek. Előadásra kerül *»Apa és fia«* mulattató bohózat, *Fiedler* basbeszélő új műsorral, *Berényi és Rétei* komikusok új kuplékat énekelnek. Hideg buffet, elsőrendű italok és figyelmes kiszolgálásról gondoskodva van. A n. é. közönség szives pártfogását kéri mély tisztelettel *Berényi*, igazgató.

Az árva karácsonya.

Irtá: Julius.

... Apja meghalt. Nagy csapás volt ez a kis fiura, de nem érezte. Édes jó anyjának gyász ruhájába kapaszkodva anyja kétségbeesett zokogására ő is sirva fakadt. Nagy, nehéz helyzet, keserves állapot támasz, kereső nélkül egy kis fiuval özvegyen maradni. Ha azonban a lélek erős, az Istenbe helyezett bizalom nagy, sokat kibír a gyenge, már összerokadozni készülő test. Az özvegy tudott varni. Szorgalmasan dolgozott. Keresett annyit, amennyi a lakbérre, élelemre egy kis ruháskára neki is, fiacskájának is elég volt. A szegény kis fiu nem szenvedett semmiben hiányt. Jó édes anyja mindent előteremtett, mi azonban a szegény asszonynak nagy megerőltetésbe került. A sok varrás aláasta egészségét. Napról-napra sápadt, fogott. Köhögni kezdett és vért köpött. Végre

ágyba döntötte a gyilkos kór. Szomorú napok következtek az özvegyre és kis fiára. Rövidesen nem volt mit enniök. Idegenek voltak ők a városban. Messziről szakadtak ide. A jólelkű szomszédok pár napig csak vittek egyet-mást. De azok is szegény emberek voltak. Ki győzne másik családot is tartani? A szegények orvosa is eljött egyszer.

— Bő táplálkozással még élhetne valamedig, mondta, azzal elment.

A szegény özvegy pedig kis árváját néz-vén, azon gondolkodott, ha meghal, mi lesz szerencsétlen kis fiával? Az aztán nagy testi és lelki kínok közt örökre elaludt. Kemény deczemberben, végig-végig sivitó szélben vitték ki a temetőbe. Eltemették. A kis fiu bambán nézegetett össze-vissza. Mit tudott ő arról, hogy egész világát tették le a sirba! Temetés után visszament a kis hónapos szobába. A lelketlen, embertelen házigazda elkergette. Persze több hónapi bérrrel maradt adós a szegény asszony. Egyik szomszédtól a másikhoz ment. Szánalom-ból löktek neki egy-egy darab kenyeret. Így élt napokig. Hozzászokott a tekergéshez...

Elérkezett a szent este. Ilyenkor kurta a nap, hamar este lett. A kis fiut künn érte az atczán. Nem gondolt vele senki. Nem volt ki törődjék vele. Nem jutott eszébe senkinek a a kis csavargó fiu.

Már a boldog gyermekek számára gyujt-gatták a karácsonyfákat. Több ablakból is világitott, látta is a kis fiu. Most jutott eszébe, hogy drága jó édes anyja, tavaly ilyenkor neki is gyujtott karácsonyfát. Ez eszébe jutva sirva fakadt. Már nagyon fázott, meg is éhezett. Összehuzta magán kis rongyait és csak ment. Abbahagyta a sirást. Az utca tele volt nyüzsgő emberrel.

A kis fiu megállt a szép kirakatok előtt. Nézte a szép ajándékoknak valót. Itt-ott még szépen feldíszített fák is voltak, színes gyertyák égtek rajtuk. Ugy elgyönyörködött bennünk. Lassankint apadt az emberek száma. Mindenki sietett haza, hogy családjá körében töltse boldogan a karácsony-estét.

Az üzleteket is becsukták. Már alig akadt egy-egy siető alak, kik futó pillantást vetve a a magánosban bandukáló fiucskára, tovább mentek s többé nem törődtek vele. A kis fiu már a félelem is erőt vett. Futásnak eredt, míg ki nem merült. Késő éjjel volt már, midőn megszólalt a harang. Éjfélre misére hivta az ájtatos keresztényeket. A kis fiu ösztönszerűleg a templomba lépett. Meghuzódott egy pad sarkába.

Lassankint megtelt a templom. Az orgona vig pastováléi, s bájos karácsonyi énekek hal-latára elfelejté az árva éhségét, minden nyomorúságát. Oly boldognak érzé magát, minden annyira szépek tetszett neki, hogy szerette volna ha mindez örökké tartana.

De nem tartott örökké. Elhangzott az orgona utolsó accordja is. A templomot elhagyták a keresztények. Jól begombolkózva, betakaró-zva, sietet ki ki tovább. Künn csikorgott. Keményen fagyott.

Az egyházi eloltván a gyertyákat. Az ajtót bezárandó végig megy a templomon. A pad végében összehuzódva megpillantá a kis fiut.

Azt vélvén, tévedésköl maradt el a gyermek szülőitől, kitétte az utcára...

Az éhségtől meggyötört, a kemény hidegtől megdermett gyermek neki támaszkodott a templom falának, kinjában és kétségbeesésében felkiáltott:

— Oh, édes Jézuskám, — végy magadhoz!

A Jézuska meghallgatta kérését: ajkára fogott az utolsó mosoly, melylyel az álmában látott karácsonyfának örvendezett. Magához vette a Jézuska. Feltalálta édes anyját.

Módos szülőknek javakban bővelkedő gyermekei, majd ha karácsony ünnepén kopogtat ajtókon valamely rongyos, didergő, hajléktalan árva, adjatok nekik abból, amiben ti bővelkedtek.

Nem tudni, az a kis rongyos csavargó valamikor milyen sorsban volt. Adjatok ala-

mizsnát az árváknak. Lehet köztük lesz a szegény árva fiucska is, kit Jézuska küld, hogy meggyőződjék a ti jó szivetekről.

IRODALOM.

A merre én járok. A magyar katolikus írói és hírlapírói gárda egy kiválóan szinpatikus és agilis munkása *Auer István*, az *Alkotmány* segédszerkesztője, az Országos Pázmány-Egyesület titkára adta ki ezen a czimen legújabb megjelent elbeszéléskötetét. Lesz még alkalmunk, hogy a kedves irodalmi ópus-sal behatóan foglalkozzunk, ma csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy a könyv formájára tetszetős, csinos, tartalmát tekintve pedig telve van gyöngédséggel, őseredetiséggel és megkapó közvetlenséggel. Füzve 2 korona 40 fillér. Kötve 4 korona. A szerző arczképével. Megrendelhető a szerző czimén: Budapest. VIII. Szentkirályi-u. 28 | A.

Egy egri leány gyűrűje. A Szent István-Társulat kiadásában közelebből pompás ifjusági szinmű jelent meg. *»Az egri leány gyűrűje«*. *Prónai Antal* fővárosi kegyesrendi tanár, ismert katolikus író tollából.

A darabot az illusztris szerző egyenesen a tanuló-ifjuságnak szánta, s mint ilyen szinmű nemcsak megfelel céljának, hanem magasabb kritikai szempontokból is megállja helyét. A történeti szindarab Eger várának ostromát tárja elénk, Dobóval. Bornemisszával és a többi hő-sökkel, kik között az egri nőknek is kijut a szerepből. A darab gerince Kispéter Anna és Pető Gáspár hadnagy szerelme. Annát az ostrom előtt elrabolja Kajzád, aki a rablás küzdelmében elvesziti amulettjét, melyet mindennél többre becsül. Viszont Anna gyűrűje Petőnél marad, aki életre, halálra fogadja, hogy a török rabba lett magyar lányt kimentí fogságából. Az ostrom folyamán Pető szavának áll, megmenti menyasszonyát s hősi tett ivel nagyban hozzájárul Eger fölmentéséhez. Az ifjusági szindarab csak a napokban került szinre a *Magyar Színházban* ahol elsőrangú sikert ért.

Ami nagy szó a mai léha korban, amikor az ilyen irányu darab uttörő számba megy. Mostanában első eset, hogy ilyen szinmű, ezzel a tendenciával fővárosi színházban előadásra kerül. Maga ez a körülmény, de nem kevésbé a siker, amelyet a darab ért, mutatja mekkora abszolút irodalmi becse van a szinműnek. Mindenesetre érdemes olvasmánya lesz a katolikus iskolai és egyesületi könyvtáraknak. Együttal kézentekví anyagot szolgáltat majd az ifjusági és egyesületi szinpadoknak is. A szinművet csinos füzetben a Szent István-Társulat adja ki. Ára 60 fillér.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap délután fél 4 óraker: Mikádó Bérletszünet.)

Hétfő: délután 3 óraker: Michu lányok félhelyákkal; este Józsi. A.

Kedd: délután 3 óraker: Postás fiu fél-helyákkal; este A bor. B.

Szerda: Pillangó kisasszony és Szenes le-gény. C.

Csütörtök: Üdvöske. A.

Péntek: Üdvöske. B.

Szombat: A bolond. D.

Vasárnap: délután 3 óraker: Smólen Tóni: este Kukoricza Jónás (János-vitéz paródiája.)

Casanova. A váradi közönség kedvence, Horváth Kálmán tegnap bucsuzott el egyik legkedvesebb szerepében Casanovában. Játéká-ban egy-két újabb vonást találtunk, ami eredetiségének nem rovására, de előnyére vált.

Hogy mennyire tetszett a közönségnek ebben a szerepben is, azt legjobban bizonyítja az a sok taps, amelyben a vendégművészek része volt. Az est sikerén buzgólkodtak Bárdos, Gerlaci, Aradi, Andai és Hajnal. Kár azonban, hogy amit ezek egyöntetűen építettek, azt a csoportos jelenetknél a zene és énekkarnak egymástól kilométerre való távolsága lerombolták. Valamivel több próba nem ártott volna, — a karmester után legjobban izzadt a sugó. A sok csetlés-botlás, amit egyik is, másik is elkövetett, a közönségnek a jele, ami semmi esetre sem esik jól a vendégszereplő művészeknek.

Karácsony a színházban. Érdekes és változatos műsort állított össze az igazgatóság a karácsonyi ünnepekre. Vasárnap, karácsony, estéjét megelőzőleg, délután fél 4 órakor A Mikádó, operette kerül színpadra. Tihanyival, Aradival és Bérczivel a főszerepekben. — Hétfőn, karácsony első napján délután 3 órakor félhétórakkal a nagy sikert aratott Michu lányok operettét adják, míg este Molnár Ferencz kazagató, pompás bohózata, Józsi kerül előadásra, a melyben Tihanyi, Anday, Nagy Sándor, Palásthy Sándor, Angyal Ilka, Tóth Elek, Simon Mariska és Hajnal György játszanak kitűnő szerepeket. — Kedden, karácsony második napján délután a nagy kiállítású és tánczos operett, A postás fiut adják és benne Palásthy, Hajnal, Bárdos, Hidy, Pogány, Bérczi s a társulat többi kitűnő tagjai fognak kitűnő alakításokat nyújtani. Este A bor, Gárdonyi Géza mulattató énekes parasztjátékát adják.

TANÜGY.

Magánvizsgálat. A nagyvárad kir. rkath. tanítóképzőben a félévi magánvizsgálat január 11. és 12. fog megtartatni. Jelentkezhetnek, kik a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól engedélyt nyertek. Vizsgálati díj 40 korona, előzetesen fizetendő Nagyvárad, 1905. decz. 19. Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

Felmentett plébános.

Budapest, decz. 23. (Saját tud. táv.) Orosztorony zalamegyei köz égben a behívott póttartalékosok az ottani r. kath. plébániához mentek tanácsot kérni, hogy bevonuljanak-e. A plébános azt a felvilágosítást adta, hogy a behívás törvénytelen. A kir. ügyészség vádat emelt a plébános ellen, a nagykanizsai kir. járásbíróóság azonban a plébánost felmentette.

Józanodnak már Bécsben.

Budapest, decz. 23. (Saját tud. táv.) Bécsi irányadó politikai faktoroktól ered az a hír, hogy Bécsben nem biznak abban, miszerint a magyar számbavehető politikai személyek között akadnának olyanok, akik a hatalomért lemondának az elvekről. Elvek nélkül ma már senki sem vállalkozik a miniszterségre. Az országgyűlés két házában együttes határozata eléggé mutatja, hogy nincsenek már olyan politikai tényezők, akik személyes előnyökért a nemzeti ellenállással szembehelyezkedjenek. A koalíció elvek nélkül a hatalomra nem lép.

Szózat a gazdákhöz.

Budapest, decz. 23. (Saját tud. táv.) *Dessenffy Aurél*, az Orsz. Gazd. Egyesület elnöke Szózatot intézett a magyarországi gazdaközönséghez, amely a hazafiú aggo-

dalmakkal eltelve, foglalkozik a mostani szomorú helyzettel. Felszázad óta alig virradt oly sötét ujesztendő, mint a most bekövetkező. Tömörülésre hívja fel a gazdákat.

Kossuth egészsége.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. táv.) *Kossuth Ferencz*, a függetlenségi párt elnöke teljesen felépülve elhagyta a Lukács-fürdőt s beköltözött József-köruti lakásába.

A Házelnök ebédje.

Budapest, decz. 23. (Saját tud. távirata.) *Justh Gyula* a képviselőház elnöke ebédet adott a képviselőház tisztikarának. A kedélyes lakomán Andor Gyula elnöki tanácsos, Desseffy háznagyti titkár és Endrődy Sándor mondtak igen szép pohárköszöntőket. Az utóbbi pompás verseléssel köszöntötte fel az elnököt. *Justh Gyula* felköszöntőjében foglalkozott a helyzettel. Kifejtette, hogy akit Bécsben a miniszterséggel megkínáltak, csak kikötésekkel lettek volna hajlandók elfogadni a bársonyszéket, még pedig olyan kikötésekkel, amelyek összevágnak a magyar nemzet kívánalmaival.

Most süll ki.

Budapest, decz. 23. (Saját tud. táv.) A „Magyar Nemzet” azt írja, hogy a nemzetiségi párt december 19-iki képviselőházi ülés előtt abban állapodott meg, hogy a nemzetiségi képviselőket eltiltja attól, miszerint a koalíciónak az elnapolás elleni indítványához csatlakozzanak s föl hívja a párthoz tartozó tisztviselőket, ellenkező határozati javaslat benyújtására.

Azonban amikor a nemzetiségi képviselők látták az egyhangú határozatot, elállottak a határozati javaslat benyújtásától.

NYILTTÉR.

* * * A legdivatosabb * * *

névjegyek

olcsón készíttetnek

a Szent László nyomdában
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Kemény ❖

❖ ❖ ❖ **Béla**

magánmérnöki irodáját

== a fő-utcza ==

Rimanóczy-házba

helyezte át.

Az „Első nagyvárad czipő- és csizmagyár” Moskovits Farkas és Tsa cég,

mely 370 alkalmazottat és munkást foglalkoztat és kizárólag a legfinomabb lábbelieket *kézimunkával* készítteti.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5 számú saját házban (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében

férfi, női, fiu és gyermekcipőket, vízmentes csizmákat, eredeti gyári árban — minden pár lábbelin a szabott ár rá van plombálva — árusít.

**Kitűnő anyag! Legjobb szabás!
Tartós munka!**

Kényelmes viselet! Legdivatosabb fazon!
Telefon: 417.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

H. D. Kérése feltétlenül indokolt. Nekünk szerezne első sorban örömet, ha teljesíthetnők. Sajnos azonban, a helyzet olyan, hogy ez idő szerint a legjobb akarat mellett sem tehetünk semmit.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, decz. 23.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr. ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktőzsde.

Budapest, decz. 23.

Oszták hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	706.—
Leszámitoló bank — — — —	499.—
Rimamurányi — — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény	681.75
Közúti vasut — — — —	582.50
Városi villamos vasut — — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 decz. 23-án.

Magyar aranyjáradék 4% — — — —	113.50
Magyar koronajáradék 4 — % — — — —	95.20
Magyar koronajáradék 3 1/2 % — — — —	86.20
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	96.—
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön — — — —	213.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	158.50
Oszták járadék papirban — — — —	99.30
Oszták járadék ezüstben — — — —	100.30
Oszták korona járadék — — — —	117.15
Oszták járadék aranyban — — — —	99.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	156.—
Oszták-magyar bankrészvény — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	787.—
Oszták hitelbank intézeti részvény — — — —	667.25
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	662.35
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.12
Német birodalmi márka — — — —	117.71
London vista — — — —	240.10
Páris vista — — — —	95.70
20 márkás arany — — — —	23.53

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

ÉRTESETÉS!

Tisztelettel értesítjük a háztulajdonos urakat, hogy 1906 év január hó 1-től a legmodernebb követelmények szerint, a közegészségügy szempontjából fontos újítást létesítünk vállalatunkban. A mostani szemét-ládák helyett a higiénikus érdekeknek minden tekintetben megfelelő

gyűjtő-kocsikat

állítunk fel, a melyek a szemetet minden nap szállítják igen t. előnizetők házából.

Ezért is a legmélyebb tisztelettel kérjük a t. háztulajdonosokat, szíveskedjenek nagy áldozatokkal kibővített vállalatunkat kegyesen támogatni és előfizetőink sorába lépni.

1418. Tisztelettel:

A mindennapi szemétkihordó vállalat.

Telep: Lovas-utca 636. szám.

Telefon 497. szám.

Levelező-lap útján vett értesítésre megbizottunk azonnal megjelnek.

A Liniment. Capsici comp.,
a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
pérléka.

Ezen ottomert kitűnő és fájdalomcsillapító bedörzsölésű használati házi szer bevásárlásánál, — a mely minden gyógy-szerterében kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a Richter cségre.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3.4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1.5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS.

A Biharmegyei korona takaré- és hitelszövetkezet

1906. évi január 1-én

új évtársulatot kezd,

mely 1908. december hó végéig tart.

Egy üzletrész egy korona.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

A szövetkezet helyisége:

a Biharmegyei Takarékpénztár 1-ső emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 2. sz. alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten levő váltó-üzletben már a mai naptól kezdve elfogadtatnak.

Az igazgatóság.

KERN ÉS PETROVICS

fűszer, csemege, bor, és ásványvíz kereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Az arany kereszthez.

Tisztelettel értesítjük a t. közönséget, hogy hosszú éveken keresztül szerzett tapasztalatainkat érvényesítendő,

KERN ÉS PETROVICS

törvényszékiileg bejegyzett cég alatt, a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

fűszer, csemege, bor és ásványvíz kereskedést nyitottunk

(Fő-utca 5. szám alatt, Preis M.-féle butorraktár helyiségében, Huzella M. céggel szemben.)

Minden hangzatos frázisok helyett csak azt ígérjük, hogy fő törekvésünk oda fog irányulni, hogy jó áru, előnyös árszámítás és pontos kiszolgálással a tisztelt vevőközönség minden irányu kívánalmainak a legnagyobb mértékben megfeleljünk.

Mint fiatal kezdők, ez alkalommal nem mulaszthatjuk el becses jóakaratu támogatását kérni, ígérve a fenti törekvésünk pontos és szigorú betartását, ami által magunkat az irányunkban nyilvánuló bizalomra leginkább reméljük érdemessé tenni.

Nagybecsü támogatásáért ismételtlen esedezve, vagyunk kiváló tisztelettel

Kern és Petrovics.

Nagy karácsonyi vásár alkalmi ajándékok,

szép ruhakelmék, mosó barchetek. Kis véges Chiffonok és vásznak, gyönyörű fehérneműek, zsebkendők, szőnyegek, olcsó árban selyem és satin paplanok minden színben, alsó ingek, alsó nadrágok, kötött keztyűk és harisnyák.

Elegáns színházi fejkötők, selyem Challak, szép tüllgallérok és minden itten fel nem sorolt cikkek, a karácsony alkalmából mérsékelten leszállított árban lesznek a közönség rendelkezésére bocsátva.

Kiváló tisztelettel:

AJTAY GYULA ÉS TÁRSA

Nagyvárad Bémer-tér, a Pannónia-szálloda mellett.

Védjegy:

„Horgony“

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régiónak bizonyult háziszert, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-
csillapító szernek bizonyult **köszvény**nél,
csúznál és meghűléseknél bedörzsölés-
képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok
miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és
csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a
„Horgony“ védjeggyel és a Richter cég-
jeggyel ellátott dobozba van csomagolva.
Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és
2 korona és úgyszólván minden gyógy-
szertárban kapható. — Főraktár: **Török**
József gyógyszerésznél, **Budapest**en.

Richter gyógyszerháza
az „Arany oroszlánhoz“, Prágában.
Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

AMERIKAI

ÁRUHÁZ

kézmű- és női divatáru raktár
Nagyvárad, Fő-utca (Bazár épület).

Legolcsóbban és legjobban beszerezhető

KARÁCSONYI

és

UJÉVI

ajándékok.

Ez alkalommal a már ismert olcsó árak-
nál is olcsóbban lesz minden cikkkforga-
lomba hozva.

Azért árulhat legolcsóbban, mert ez üzlet
Nagyvárad legnagyobb forgalmú üzlete.

Fábry Testvérek

divatáru üzletében

Fő-utca, (Moskovits-palota)

az eladás

mélyen leszállított árak mellett, készpénz
fizetéssel megkezdődött.

Nagy választék:

férfi, női divatáru tárgyakban, to-

vábbá a legfinomabb kalapok, czipők,

fehérneműek, ingek, gallérok, nyak-

kendők, különböző ajándék tárgyak

igazi alkalmi vétele.

1419

Wallerstein Fülöp Fiai Nagyvárad, Bémer-tér

Karácsonyi maradékvásár megkezdődött!

Azon körülmény, hogy sikerült Aradon a jóhírű »Probst Károly és Társa Utódai«
cég csődtömegét és Kolozsvárott a »Balogh és Reil«-féle áruraktárt megvennünk, azon kel-
lemes helyzetbe vagyunk, hogy képesek vagyunk minden versenyt felülmulva
jó minőségű kézmű- és divatárukból eddig nem létezett **rendkívüli olcsó árak**
mellett, dus választékot szolgáltatni.

A karácsonyi és ujévi ünnepekhez igen alkalmas és czélszerű
ajándékok beszerzésére ajánljuk dus választéku áruraktárunkat, hol
női szövetek, selymek, vásznak, fehérneműek, szőnyeg, függöny,
paplan és ágyneműekben stb. dus választékot tartunk.

Fentieken kívül rendkívüli olcsó árban szolgálhatunk boákat,
női és gyermek harisnyákat, keztyűket, meleg alsó trikót, ruhákat,
férfi és női ingeket, korsettákat stb.

Amennyiben ritkán kínálkozik ily kedvező alkalom, hogy jó árut meglepő olcsó
áron bevásárolni lehessen, kérjük a t. cz. vevőközönséget áruházunk megtekintésére,
előre is biztosítva, hogy olcsó, szabott árak mellett fogjuk a szükségletét
kielégíteni.

kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Kert-utca 5. számú ház és ugyanott egy Bösendorfi-zongora eladó.

Erdélyi pokrócok, flaneltakarók.

Szőrmekabátok, boák és muffok.

Női és gyermek felöltők.

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzügyi terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képviselete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamattal, mellette minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottak;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel;

3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek, állami, megyei és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindenféle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésre és minden díjazás nélkül szolgálók felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon szám 424 930.

A közelgő ünnepekre

ajánlom a következő

asztali boraimat

f. adózottan 10—25 L. fonott üvegekben (demyon)

1. n.-várad **uj bor** literje 28 és fél kr.
2. 1904. » **ó bor** » 31 és fél kr.
3. 1904. » **ó vörös bor** » 45 és fél kr.

Ugyan e borokat 50—100 literes hordókban, fogy. adó nélkül — házhoz szállítom vagy vasuti állomásra adom 18—21—35 frt. Hl. árban.

1900-as menesi finom ó fajborok, melyek gyógyborokul is alkalmazsak; — 7 tized L-es palaczkban az ismert arakban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

SCHICHT-SZAPPAN!

(Szarvas vagy kulcs-szappan)

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.

Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «szarvas» vagy «kulcs» védjeggyel legyen ellátva. 2271. a.

Dr. Politzer Jakab szanatoriuma és vizgyógyintézete

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva.

Vizgyógymódok, villanygyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők, forrólégkezelés, gőzszekrény, pöstyén-izsapkúra. Inhalatók. Vibrációs massage. Hízaló- és soványító-gyógymód.

Javallva: Idegesség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő-, légzőszervek betegségeinél. Izületi-, izom- és idegszűznál.

Kitűnő gyógyeredmények. — Állandó orvosi felügyelet. — Olcsó árak.

Penzió (lakás, ellátás) naponta 5 és 7 korona.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

A gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozom tudomására, hogy hazai

gácsi pokrócz-gyártmányaink

egyedüli eladásával Biharmegye számára

SPITZER TESTVÉREK nagyvárad kereshető-czég van megbizva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlan jó, tartós hazai pokróczokra felhívjuk figyelmézetni bátorkodunk, hogy

valódi jó gácsi-pokrócz

másnál, mint nevezett czégnél nem kapható és kérjük rendeléseivel közvetlen a SPITZER-czéghez fordulni, ha megbízható és jó tartósságu pokróczokat kíván beszerezni. Az árak ugyanazok mint budapesti főraktárunkban.

Gács, 1905. november hó.

Tisztelettel:

Gácsi gyapjuszövet és posztógyár.

Lópokróczok darabja 1 frttól kezdve.

Szőnyegekből praktikus, jó minőségek 25 krtól kezdve.

Nagy karácsonyi vásár az ujonnan berendezett Korona- és Filler-bazárban.

Fő-utca, városi Bazár-épület.

MEGNYILT A KORONA-BAZÁR! hol legolcsóbban lehet vásárolni karácsonyra mindennemű gyermek-játékokat, ajándék- és dísz tárgyakat, utazó készleteket és bőröndöket, női és férfi fehérneműket, dohányzó készleteket. Régi helyiségünkben csak december hó végéig tart az eladás.

Teljes

tisztelettel:

FRISS és TSA KORONA- és FILLÉR-BAZÁR. Fő-utca, városi Bazár épület.

KARÁCSONY.

Karácsonyest.

Köszöntelek téged szép karácsony ünnep,
Tiszta örömek édesanyja te!
Az emberek ma békenapot ülnek
S nem nézik dús keresmény vaj' van-e?
Alázatos gondunkat félretelve,
Mosoly számára nyitjuk meg szívünk,
S feledve bajt, mit vállunkon viszünk,
Elszállunk Bellehemnek éjjelére.

Csodás színekkel ékes gyermekévek
Meleg emlékét éljük újra át.
Felénk zendül az elfelejtett ének
És újra halljuk jó anyánk szavát.
S a hittől égő tarka gyermekálmom
Fásult szívünkön át lebegve jár,
Mint lassuröptü szép, fehér madár
Fátlan, rideg, kiellen pusztaságon.

Fenyőillat, gyertyák enyhe fénye,
Tűzhely körül vidám családi kör,
Kiesi hugunk szelíd mosolygó képe
S betelt remény, mely csak kevésre tör:
Ez vagy karácsony. Isteni lehellet,
Békesség, áldás, megfogant ima,
Árnyas oázis pázsittal sima
Egy hosszú évnék vándorutja mellett.

S a rózsaszínű hangulat hevén
Eláll a szó, amint együtt ülünk.
S eszünkbe jut a gondterhelt szegény,
Kinek nehéz mi gazdag ünnepünk.
Ki fázva elhagyott, kicsiny szobában
Ninesen fehér kalács az asztalán
S tanyát szívében a kétség ver talán,
Amíg házszerzte hangos vigasság van.

Óh gazdagok, kik a nyomor tanyáján
Dúsan hintik szét muló kincsüket;
Kiknek szíve a szürke földi pályán
Könyves panaszra nem marad süket.
A jók ma diadalt szívükben ülnek
A szeretetnek van ma ünnepe:
Tiszta örömek édesanyja te,
Köszöntelek téged szép Karácsonyünnep!

Pogány Kálmán.

Mikor a nagypapa meghal.

Irta: Kincs István.

— Ha meghalok, főleg fából csináltassátok a koporsómat. Amolyan pléhportéka nem kell, jegyezzétek meg magatoknak, édes gyermekeim.

— De papal!

— De nagypapa! — hangzott a fájó szemrehányás — minek mindig ez a beszéd: «ha meghalok»!

— Mert egyszer annak is megmuszáj lennie — verte ki a pipáját az öreg Szuhly Farkas — barátokzatok meg lassan ezzel a gondolattal, hogy egyszer majd nem láttok:

nem leszek közöttetek. Ott nyugszom majd künn a temetőben: síromra talán ültettek virágot, talán rezedát is, mert tudod Flórim, azt teljes életemben szerettem.

— Tudom — biczentett Szuhly Farkas leánya hangtalan csöndességgel s szeméből kövér könnyet lopott ki a fehér gyolcsos, melyikből éppen inget varrt az ő gyermekeinek. Öten-hatan voltak a kicsinyek, azok is mind körülötte báméskodtak, s hallgatták nagy bölcseséggel a nagypapa mint rendelkezik az ő halála esetére.

— Fogassatok az új kocsiba, lelkeim; annyit mektehettek annak, a ki úgy szeretett titeket. A szürke lovakat kérjétek el s huzzátok be feketé posztóval.

— De édes apám! — erőlködött az asszony.

Hanem az öreg nem lehetett kivenni a barázdából.

— Semmi de. Hadd mondjam el, hogy azt miként szeretném. A harangokat huzassátok meg mind, hadd tudja meg az világ, hogy egy haszontalan öreg emberrel ismét kevesebb van a világon.

— De papa — rimázkodott ismét Flóra, miközben sűrűn hulló könnyeit törölgette — miért szomorít meg minket, mikor arra semmi szükség sincsen. Édesapám egészséges . . .

— Azt csak gondoljátok.

— Olyan piros . . .

— Mint az alma, melyik belül férges.

— Izlik a pipa.

— No nem egészen. Mikor a fűgefa virágozik, tudnivaló, hogy közel van a nyár; mikor meg a leveleit hullatja, akkor a tél következik. S én édes véreim már érett vagyok, olyan mint a sárguló levél. Érzem, hogy a vég elkövetkezik.

Szuhly Farkas elhallgatott. Leánya szinte nem törte meg a csöndöt. Csak sirdogált.

A kicsinyeknek se kellett több, olyan rivásra gyujtottak iziben, hogy koncertbe mehettek volna vele.

A haldokló öreg pedig nyugtató lélekismerettel tömte meg a pipáját s mosolyogva nézett végig a bánatos családon. Büszke volt rájuk, hogy úgy szeretik,

Az volt különben a vesszőparipája, hogy örökké a temetését rendezte. A korcsmában is tett egyszer-kétszer próbát vele, de ott igen háladatlan volt a közönség. Senki sem akart megindulni rajta. A tanító meg éppen azzal tört rá:

— Aztán Farkas bátyám, a végrendeletében csak megemlékezik rólam is, mert tetszik tudni, ahhoz szabom majd az énekemet a bucsuztatásnál.

Az öreg haraggal fordult el. Az olyan köznapi szívtelen emberrel igazán nem érde-

mes beszélni. A korcsmai lumpok különben mind olyan érzéketlenek: a borivás igazán mintha kiölné az emberek lelkéből a tennéköltébb gondolkodást.

Szuhly Farkas se beszélt nekik többet a haláláról. Otthon azonban minduntalan előhozakodott vele, akárcsak könnyebb lett volna a lelkének, hogy ha hetenkint egyszer-kétszer jól megríkatja őket.

Az öregnek volt az otthon levő apróságon kívül még egy unokája, ki városban járt az apáczákhöz nevelőbe. Éppen, hogy belekóstolt a polgári iskolába. Hanem különben derék leány volt a kis Etelka, mindenhez akart érteni s kíváncsi levén mindenre, majdnem folyvást kérdezett.

Karácsonykor hazaeresztették vakációra s a kis jószág repesve sietett özvegy édesanyja kebelére. A nagypapa is olyan ölelést, megpuszit kapott tőle, mint a parancsolat.

Az öreg alig várta, hogy Etelkát is kipróbálja, mennyire szereti. Mindjárt első nap este szóba hozta:

— Ha meghalok, szépen felöltöztettek. A zsinóros dolmányomat adjátok rám.

— De papal! — ellenkezett megint a szokásos módon leánya, Flóra.

— Hogyan! — kiáltott föl Etelka — hát a nagypapa megakar halni!

— Bizony, gyermekem — hagyta rá Szuhly Farkas — az én időm elkövetkezik. Egyszer csak koporsóba tesztek s kikisértek. Keresitek a nagypapát, de nem lesz már sehol.

A kicsinyek anyjukat nézték, mintha csak azt tudakolták volna, ha vajjon elkezdhetik-e már. Az édesanyjuk már igen erősen huzigálta a két szemöldökét, utána nem volt messze az első könnypottyanás. Azután következett mindig az általános rivás.

Most Etelka közbeszólt:

— Hanem azért a nagypapa mégis lesz valahol.

— Persze, hogy leszek. Künn a hideg föld alatt.

Etelka rázni kezdte a fejét.

— Nem úgy, mert a lelke nem lesz ott.

— Hát jól van no — bosszankodott az öreg a pipáját veregetve — a lelkem is csak ott lesz valahol a purgatorium fenekén.

— Mert igenis, hogy nem lesz ott — okoskodott a leány tovább — a nagypapa lelke szárnyas angyallá válik s fölrepül a menyországba.

— Az ellen sincsen kifogásom — morgott az öreg.

— S az a menyország olyan szép! — lelkesedett Etelka — ott az Isten mellett, ahol a szép Szűz Mária is lakik, ott be jó dolga lesz a nagypapának!

Szuhly Farkas fészkelődni kezdett. Fölkelt

félretette a pipáját s elment a korcsmába két deczi borra.

Miközben azon mérgeledött, az apácák mi mindenre megtanítják az ő unokáját. Az a gimpli utóvégre még örülni találna, ha ő most amugy szép szerivel kiköltözködnék a világból.

Furcsa, igazán furcsa!

Másnap az öreg szóval sem emlegette, hogy ő meghal, de Etelka kedveskedve simult hozzá:

— Nagypapa! — kezdte őt csirógatni.

— No, mit akarsz!

— Ha a nagypapa meghal, akkor én szép koszorút kötök. A legszebb virágokat szedem össze hozzá.

— Hadd békében azokat a virágokat, lányom — ellenkezett az öreg kedvetlenül.

— Pedig én valamennyit leszedem. Szalag is lesz a koszorun.

— Nem láttad a pipámat? — fordított egyet a beszéden Szuhly Farkas.

— Itt van! — futott Etelka s mikor meghozta folytatni akarta s aztán . . .

— No, nézd a kostököm sincsen. Enyje, ejnye, azt bizonyosan a szomszédban hagytam.

S az egyszer meg se várta, hogy Etelka esetleg azt is megtalálja, csak idegesen futott ki az ajtón.

Az egyszer meg éppen mérges volt az apácákra.

Hanem hát sorsát senki el nem kerülheti. Hasztalan került az öreg félóra hosszát a városban, mikor hazaért az a polgári iskolás leány még mindig benne volt a themában.

— Ha a nagypapa meghal — kezdte kedves ártatlansággal.

— Hagyj békét, gyerek — mordult bosszusan unokájára.

Etelka azonban be akarta igazolni, hogy ő minő kedves dologra gondolt, most csak azért is folytatta:

— Ha a nagypapa meghal, mi mindennap imádkozni fogunk érte.

— Jól van — volt az ideges felelet. Szóval se mondta, hogy köszönöm szépen.

— A nagypapa lenéz akkor a menyekből — erőlködött a leány minden áron — tudom, hogy fog örülni, mikor minket úgy együtt lát. Mi hálát adunk a jó Istennek.

— Hallgass, te csacsi! — tört ki most már igazán haragosan Szuhly Farkas — Flóra, megesz a méreg ezzel a gyerekekkel. Tanítsd meg valami okosabbra, ha ezek az apácák nem tudják megtanítani. Furcsa kölyök, annyit mondhatok, ha ettől függne, akár holnap is eltemetnének, még misét is fizetne és te?

— De nagypapa — pityeredett el Etelka.

— Hallgass! — vágott szavába a kéréstetetlen öreg — ha még egyszer a halálotat emlegeted, baraczkot nyomok a fejedre, te bibasz! mert tudd meg, én nem halok meg. A te kedvedért még nem teszem azt a bolondot.

Csönd állott be. Senki se sirt és senki se könnyezett.

Lámpavasra!

Plakátok szórtak szerte a falakra
Vörös betűkkel egy szót: «Lámpavasra!»
S a véres szót vérben forgó szemekkel
Ismételgette ezer rongyos ember . . .

A nagy körúton, hol ragyog a pompa,
S a hol fény, kincs van — úgy mondják — halomba,

Hatalmas, fényes házak ablaka
Vig boldogsággal van mind telve ma.
Kigyullad itt is, ott is gyertyafény
A kis Jézuska első éjjelén,
Midőn az angyal zengte mindeneknek:
Hogy békesség földön az embereknek.

Alant pedig csak írják a falakra
Vörös betűkkel a szót: Lámpavasra!

Óh, mennyi boldog, ártatlan baba
Fohászkodik fel gögicsélve ma!
Es ez imára hány családi fészek
Lesz otthona a szeretet tüzeinek!
Az élet gondja, búja im feledve.
Egy év keservét üzte el ez este
S a gyermek apró, gögicsélő szája
Egy évnek átkát váltja ma imára . . .

Alant pedig csak rójják a falakra
Vörös betűkkel a szót: Lámpavasra!

*

A fényes házban van egy zug, a hol
Ma is csak néma bánkódás honol.
A fényes utcán járkálók alatt
Ott a nyomorúságos pinczelak.
Patkányok lakták — mostan emberek.
Összeszűfolva férfi, nő, gyerek.
A szenny, piszok mindenre rátapad . . .
S a háziúrnál jövedelmet ad.

Az utcákon tolongva gyűl nép.
Kivánsi, kandi sokaság elébb.
Ujságot olvas, kiáltványt hadarva:
«Fölkelt a nép! A többi — lámpavasra!»

A pinczelakban, ott mélyen, alant
Rossz szalmazsákon fekszik egy alak,
Egy ifju lányka. Fénytelen szeme
Forró, keserves könnyel van tele.
Oly ifju oly szép — s olyan egyedül!
Midőn mindenki lelken öröm ül,
Ő ott hever a piszkos fekhelyen
Elhagyva, lázban égve, betegen.

De íme, halkan csikordúl az ajtó.
Megretten a lány — vajh minő halandó
Jön ide, ebbe a szörnyű odúba?
Kéblén a paplant félve összehúzza.
«Ne féljen . . . » szól a vendég. «Ah, Pali!
Ugy szégyenlem, hogy még kimondani
Se tudnám . . . hagyjon . . . jobb lesz, ha magam . . .
Apám nincs honn s karácsony este van . . .

«Magának, lássa, van boldog családja,
Ez este jókedv vig derűje várja.
Fönt atyja, anyja . . . hagyjon egyedül.
A vendég az egyetlen székre ül.
«Apám, anyám van s mégis mindenem
E kis szobában fekszik betegem.
Gyógyszerrel jöttem . . . aggódtam nagyon.
Ne üzzön hát el, beteg angyalom.

«De hol van atyja?» «Elvitték sokan.
Ma, azt mondták, nagy tettek napja van.
En megkérdeztem, hogy mi lesz? Hanem
Egyetlen szót sem mondtak meg nekem.
Ugy féltem tőlük . . . mindnek a szeme
Vad gyűlölet lázával volt tele.
S apám is . . . én nem tudhatom, mivégre.
Kifent kést tett a zubbonya zsebébe . . .

Az utcán egyre nő a sokaság.
Ezer más ezreknek nyomába hág.
Kezükben ujság — mindenik olvassa
A vértől forró cikket: «Lámpavasra!»

«Ne féljen . . . » «Könnyű azt csak mondani.
En rosszat sejtek . . . higgye el Pali,
Valami baj lesz . . . és atyám velük . . . »
«Csak lázas álom. Van nekik eszük,
Van lelkük, szívük, szent karácsony este
Nem törnek rá a boldog gyermekekre.
Itt az orvoság . . . láza van, ne késsen!
Vegye be, kérem . . . no, vegye be értem!

«Hisz tudja, mily szép álmunk van nekünk.
Milyen szép lesz a jövő életünk.»
A sovány arcra mosoly pírja száll.
«A mi jövőnk! De vajjon írva áll,

Hogy a mi álmunk . . . » «Csitt, kicsi Tamásom!
Nincs kétkedés. Valóság lesz az álom,
Mert akarom! Egy férfiszív akarja . . . »
Fejét a lány Pali kezére hajtja . . .

A nagy beteg mély álomba merült.
Sorvasztó láza messze menekült.
Pál fölkel. Gyöngéd, óvatos kezekkel
Paplant és párnát rendbe helyezett el,
Azután halkán, csak lábujjhegyen
A rozsdás záru ajtóhoz megyen,
Még egyszer visszanez . . . alszik a lányka —
Aztán kiép a hangos éjszakába.

Hangos, de milyen! Uteza közepett
Emelve izmos három váll felett
Beszédet tart egy hadonázó ember.
«A nép türelme elfogyott. Ezennel
Hadat üzentünk mindenféle úrnak!
Előttünk eddig mindig csak hazudtak,
A népek eddig mindig csak ígértek,
A nép nevében mostan én — itélek!

A haza — háromszínű rongydarab.
Ki Istent hisz, csak gyáva lelki rab.
Ki jobb ruhában jár: hitvány here,
A nép véreből szívódott tele.
A mi nyomorunk az ő kenyerük.
Irgalom nélkül poklokra velük!
Föl, proletárok! Vé e diadalra!
Ki ellenünk áll, azt mind lámpavasra!»

Rémes zaj. Ordít tízezer torok
Es húsz ezer szem vad tűzben forog.
A levegőben fegyver, bot remeg
Ha látnád, nem hinnéd, hogy emberek.
A zajgó város egyszerre kihál,
Elnémul a karácsonyesti zaj.
Es vérfagyasztón zúg a nép zsvajja
Végső itéletshóként: «Lámpavasra!»

Most lép ki Pál. Egyik oldalba szúrja.
«Igy sujt mindent a proletár boszúja!»
Rázognak: Eljen! A test ott marad.
Karácsonyestén vér és gyász fakad.

*

«Atyám, megjöttél? Lásd, jobban vagyok.
Itt volt Pali orvosságot adott.
S oly jól aludtam . . . de rossz volt az álmom:
Az utcán láttam boltan fekvő Pálom.
A ház mestertől kérdd meg, jó atyám,
Nem lett-e baja a mult éjszakán?
Ha úr is, ő jó s engem úgy szeret . . .
Atyám, nyugtasd meg beteg gyermeked!»

Kiment s épp akkor hozták be a testet.
Ránéz — egy emlék — zsebében keresget —
Ott a véres kés — a halott pedig,
Ugy érzi, ránéz, belát lelkeig,
Es néma ajkkal szól, úzi tova . . .
Kiment — és többé nem látták soha.

Egy röpke hír volt a lapokba másnap:
«Egy lámpavas ongyilkost találtak.
Zsebében kés. Munkászubbony a testen.
Ongyilkossága oka ismeretlen.»

A beteg alszik. Álma végre szép lett:
Hogy atyja s Pálja együtt visszatértek . . .

Dr. Krüger Aladár.

A jó pajtások.

Írta: Kaczevinszky Andor.

Hárman valának ők, mint vitéz Hári János
és társai, egy nagy alföldi város hozzá ragasztott
kolbász falunak titulált részében, melynek dél-
keleti oldala, mint városrész *kutyabontó* né-
ven ismeretes. E pregnans czim onnan szár-
mazott, mert ősi időktől fogva kiváló magas
szakképzettséggel bíró gypmesterek lakták —
kik mint rendszeren szébbeli mesterek valame-
lyik közelebbeső kerületi hóhér tisztelbeli

főnöksége alá tartoztak. A felvilágosodottság szele azonban eme rémesen ható társulást végleg elfujván, már modern formában adták tudára az érdeklődőknek, hogy a világ haladtával a fejlődés korszaka az ő fejük fölött sem suhant el nyomtalanul. A kutyabontó főterén hatalmas czégtábla igazít utba, melyen óriási betűkkel düllesztkedik *Köztisztasági- és hatóságilag engedélyezett ebirtási vállalat*. Ennek boldog birlalója Csünyögh Jeremiás, ki Morvország hegyes vidékén látta először a napot, hol felcseperedve a czukrász mesterséget tanulta ki, hol mint legény fel is szabadult, de az idők folyamán jobbnak látta a jelenlegi jóvedelmezőbb foglalkozás körét — bárha titokban nem egy kutyabontói lakadalomban tálaták fel az általa készített kiváló finom izü almas lepényt és mandulás rétest, melyet világért sem pénzért küldött, de mint meghívott, óhajtott ő is sort venni a megtiszteltet vizonzásában. Véghetetlen szerette a bort és ebbeli szenvedélye ragasztotta a mi szeretett hazánkhoz, miként több ismerősének elmondotta. Még pedig egyedüli kedvencz itala a kerti nyulós vinkó volt a szőlő nemes nedvei körül, mely szerint a legkéjesebb érzetet keltette föl gyöngéd reszelésével izelő és nyeldekli szervein, ennél ő boldogítóbb élvezetet nem ismert. Kényszerűségből főzőasszonyt tartott, mert felesége a vinkó hatása alatti összekülönbözések sorozatát megunva, de rég táplált érzelmeinek megfelelőleg is egy alkalmas napon az első segéddel hirtelen ismeretlen helyre távozott. Jeremiás tehát bánatában a felesége miatti örömben, hogy lakodalomban embertársai között lehet, mindig nagyobb kéjérzettel nyelte a sáshegyi vinkót, nagyokat kurjantgatva ölelgette keblére összes ismerőseit és ha ilyenkor valaki ismeretlen volt, kötelességének tartotta magát a legbüzetesebb hiúsággal finom mosolyok között bemutatni *«Csünyögh czukrász és városi gyepmester»* Kenyeres pajtása vele hasonlatos szeretetreméltóság Trizsi Dániel időleges fitanító és népiskolai éneklész. Rektor volt a felvidéken, de rém szomjusága kellőképp soha ki nem elégíthetősége mellett, óriási étvágya is levén, — felesége elkergette és hosszas bolyongás után a kellő menhelyét ő is a kutyabontóban találta föl, hol az ismétlődő iskolások vasárnap délelőtti énektanítását eszközölte volna, ha körülményei, — mely az evés és ivás módozatai — és reá nézve minél kedvezőbb megoldása engedték. A mi kolbászfaluban eme rém természet mellett kenyérben tartotta, a módfeletti udvariassága a falu minden lakosával szemben — mindenki részére tudott valami kellemeset — valami hizelgőt mondani vagy alkalomadtán kedvencz nótáját eldalolni. Alkalmi versezetei felkösztöntői a polgárság előtt nagy becsben állottak, igaz, hogy e versekben foglalt gondolatok koszoruba fonása mindig dicsőítő himnuszok halmaza volt, — de miként többen bevallották kolbászfalu lakosaiból — *«nem is lehet azt megérteni, olyan szép!»*

Hogy pedig mily lebilincselő versek tartották fogva Trizsi Dániel ajkairól a kolbászfalu polgárságát, néhány sort ide iktatok:

Nem zeng hü csalogány a tetőkön
Még nem virult virág a mezőkön,
Dul zajongva az eszak mord dala
Komor, sötét tavaszunk hajnala,
Elhal szívünknek esdő reménye,
El, napunknak tiszta fénye,
Midőn bájdal hangok zengenek
És enyhe szellők lengenek,
Kéj-lángra lobban sebzett érzemény,
Mosolygva nyil a legszebb élmény.

stb. Midőn ily verset Danyi elszavalt, a lakadalmi publikum mély, áhítatos csendjében hatása még a Krupp-ágyu szavánál is nagyobb volt. De magával ragadta a jó barátot, Csünyögh Jeremiást is, ki felugorva az asztaltól, baráti elismerésül egy olyan bozontos baráti pusztit nyomott a Trizsi Danyi arcára, akárcsak egy turós lángos. De Dániel eme dicsőség után csakis mérhetetlen étvágyának és szomjának kielégítésére gondolva már a harmadik nagy tonotkalács eltüntetését eszközölte, egy hizott sült rucza egész tetemével egyetemben, míg

a polgárok az elszavalt vers hatása alatt álmodoztak. Trizsi egyáltalán örökké tele volt panaszszal, hogy daczára hatvan felé hajló korának, életében még soha jól nem lakott vagy legalább nem annyira, hogy joggal ihatott volna ebéd után fekete kávé. És mint folyton szenvedőnél, szava járása lett, hogy *fogfájás, fűlszagatás és kiscsizma, mind kéjtelen érzések az éhséghez képest!*

A lakodalom áll, a poharzás folyik és már Trizsi révedezve nézi az asztal tartalmát, mert már a ruczacsontjain levő porcogók is eltűntek, midőn nagy széllal betoppan a harmadik jó barát Knopfloch Fridolin a falu legműveltebb, legképzettebb, legsokoldalabb tagja a mit csipkefüggönyös ajtaja feletti czégtábla is rögvést elárul, mely emígyen tanuszkodik — *Knopfloch Fridolin fodrász, táncz-illemtanár és löherelő*. A sokoldalúság eme tágmérete idegen előtt nagy bámulatot és egyben kaczagást is keltett. De aki hosszabb ideig látta, hogy a magas, nyurga, egyszál béli Fridolin világos nanking nadrágjában Disraeli bodros frizurájával utánna repülő szárnyát nagy koczkás köpenyegében másfél méteres lépéseivel mindig Rigolettót dudolva, hogy fut az utcán, bátran el is hitte, hogy a czégtábláján feltüntetett nem éppen testvér foglalkozás-köröket pontosan betölti. Két szenvedély dult azonban az ő vékony hosszú testében is. Egyik a zene iránti szeretet, a másik az ivás! Inni a mikor és a meddig csak lehet! . . . a zene iránti hajlam öröklött volt mert apja sipláda mester volt Jungbunzlauban, ő készítette a leghiresebb hármastrilálával és hangremegtetővel ellátott verklitket, melyek igen nagy keresletnek örvendettek, amennyiben hangja annyira átható volt, hogy ha valamely udvarban megszólaltatták az egész háznépe rögtön kiszaladt filléjével a verklishez, hogy mihamarabb kitakarodjék a házból — Az öreg Knopfloch szerette volna, ha Friczi követi a mesterségbe, de Friczinek, kisebb gondja is nagyobb volt, mint a kintorna-készítés. A legnagyobb passziója volt, ha egy ollót szerezve a nagy házi bundás kutyának a farkát egymást követő labdarózsa alakra kinyírhatta vagy a fülén levő hosszú szőrt kicsipkézhette. Eme hajlamából az öreg kintornás azt következtette, hogy legjobb pálya lesz fodrásznak adni, mert még nyolcz testvére volt odahaza hát jutott a verkli készítésre is. Friczi az ősi házat elhagyva, vándorlása folytán egy vidéki szintársulat fodrásza levén a cseh karmestert négy esztendeig ingyen borotválta azért, hogy gitározni megtanítsa, hát el is ment a mester annyira, hogy azon idők szokásaihoz hiven accordokat pengetve ki volt Friczinél boldogabb, már ön maga dudorázását kísérhette. Került-fordult az idő ő is meglepettedt Kolbászfalu Hajnal-utcájában, ahol fényes üzletét egy segéddel fenn is tartotta. A segédnek nem sokat fizetett ugyan de ezt egy gyöngéd hajlam tartotta állandóul Fridolin szolgálatában a házi ur hajlottkoru nővére iránt, ki a házat vezette. Tehát a három jó pajtás együtt volt. A násznagy a helyzetet ismervén, kiszól az örömapának.

— Ides komám nagyobb edinnel hozassa a bort, mert ahogy látta kelmed a hegyekbe a mikor kűer vótunk, hogy a patakot elnyelte a barlang, ugy nyeli ez a három ember az italt!
— Ugy lesz kedves komám.

No ezután neki kezdett a három korhely az ivásnak, alig szóltak egyet-kettőt, folyton erősítette az egyik.

— Nem szeretem az üres poharat — rögtön készen volt Danyi a felelettel.

Én pedig a teli poharat nem szeretem. Ezzel a biztatgatással pedig a pajtások ugy bezuditottak, hogy lábukon alig tudtak állani.

Ekkor Csünyögh odahajlik Danyihoz.

— Kedves Danyikám olyan kedvem van, hogy a világot szeretném ölelni, csókolni! Erre egy vinkósaftos csók csattant el a Danyi arcán. Knopfloch Fridolin álmadozva, némán nézte ezt a tuláradó barátkozást; suvikszos skatulya nagyságu óráját kivéve pislogó szemekkel azt mondja.

— Kedves pajtásaim éjtél rég el mult, gyerünk! De erre Jeremiás rögtön belefogott a vinkóttól áthatott borju hangján.

— Nem, nem, nem.

— Nem, nem, nem.

— Nem megyünk mi in . . . erre azonban Fridolin befogta a száját s egymásba fonódva, mint a folyondár támolyogtak kifelé. Éppen szünet volt. A tánczoló az udvaron hűsültek. Amint a három jó barát a cigány előtt elmenne, meg áll Friczi és megállítja a másik kettőt is, odaszól a cigánynak sárgalábát szétvetve, koppantó hosszú mutató ujját csókolgatva a cigány előtt.

— Te Csicsa tudod ingyen borotvállak hogy is van hát hogy; és erre rákezd kappanhangján.

A fuszujka szára.

Felmászott a fára!

A násznagy ráint a cigányra, ráhuzzák, a bögös is előkerül a boglyakemencze mellől, leszállnak a padkáról és kikísérik a három jó madarat.

A hogy az utca ajtó bezárul, a három pajtás kívül elkezd düllöngözve tanácskozni.

Először Csünyögh szólal meg.

— Tudjátok mit.

— Mit ???

— Adjunk szerenátát Csuahjkanének, az még fenn van.

— Éljen, jó van, — mondja Fridolin.

— Jó jó, csak baj ne érjen, — mondja Danyi.

— Nem ugy van a, hát mi baj érhetne, hallod, hisz te jársz hozzá.

— Járok-járok, — de azért tartok a bajtól.

— No, csak menjünk.

Erre rá gyujt Friczi a közismert Rigoletto dalára.

Most Jeremiás ordítja, hogy megállj!

Megálltak.

— Én hazamegyek a harmónikámért, te pedig a gitárodért, Danyi, te vedd elő a leg-szebb versedet, mi pedig muzsikálunk hozzá!

Danyiban azonban derengeni kezdett annyi öntudat, hogy jó lesz vigyázni!

Hogy pedig Danyi mély ittassága mellett is eszmélt a Csuahjkanévali találkozás eshetőségeire, — annak két komoly oka volt. Ugyanis Csuahjkané leánykori néven Lebvrust Mili, annak idején kóristáné volt, egy vidéki kisebb szintársulatnál, hol beleszeretett a színház nagy dobosába, Csuahjka Jakabba, ez a szerelem boldoggá tette Csuahjkat annyira, hogy gyakran berugva ment az orchestrumba, egyforma buta pofájáról a karmester nem tudta lelátni, hogy józan-e vagy részeg, de amindőn a Troubadour nagy operaelőadásánál az énekesnő a nagy áriát énekelné, Csuahjka borközi állapotában éppen a pianissimó részletnél irgalmatlanul rávág a nagy dobra, mintha a ménkü ütött volna az előadásba, lárma, ordítás, sziszegés, az énekesnő megáll, — el kezd sirni, azt hitte, hogy ő ellene intrikálnak, — nagy zavar, nagy skandalum.

Csuahjkat gallérjánál fogva kilöki és rögtön elcsapták feleségével, Lebvrust Milivel együtt, mivel időközben megesküdött. Próbálkoztak, de nem vették föl sehol és Csuahjka bujában agyonitta magát. Csuahjkané pedig mosóné lett és az ég annyira segítette, hogy már nagyobb személyzettel, tized magával lugozott, mosott, vasalt. A kolbászfaluban egy nagyobb házat abérelt és ott állította föl a mosódát. Trizsi Danyi el-ellátogatott Csuahjkanéhoz, hol némely or Danyi még szavallatokat is mondott, annyira ment a barátság. Csuahjkané pedig szivese hallgatta, mert a régi kardalnoknői kedves emlékeket idézte föl, amelyre ő, eltekintve szerencsétlen férjhezmenetelétől, mindig szivesen gondolt, — Trizsit illőképen megakarván vendégelni, ozsonnára egy frissen szelt kenyeret, egy hátsó sonkát és egy szép halcsontos szegedi kést tett Trizsi elé, egy kanta borral. Nosza Trizsi neki látott kővé meredt szemmel nézte Csuahjkané miként tűnik el az egész sonka, kenyér, bor, de nem csak az tűnt el, hanem a *halcsontoskés is*.

Erre már Csuahjkanénál oda lett a becsület. Sajnálkozva mondta a szomszéd asszonyoknak, hogy:

— A rossz törje ki a nagybélit, nem saj-

nálom sem a kenyeret, sem a sonkát, a bort sem, de a szegedi késemért még a szívem is fájl — Pedig a dolog úgy állt, hogy igaz, hogy a kést Danyi szórakozottságból a zsebibe tette. — de a nagy sonkázás után Náthán Ezekhiel korcsmájában a két jó pajtással beszeszelvén, elvesztette — és röstellte, hogy Csuahjkáné gyanusítja, — de ez az enyhébb. A másik eset már komolyabb. Eljött Fridolinak a nevenapja, ezt meg kell ünnepelni. Ugy is volt. A nagy vacsora után, amelynek menyisége ellen Danyi motyogott magába, — Náthánál volt a borivás megállapítva, hová vacsora után a három pajtás elindult, abban a szent véleményben, hogy csak korcsmába lehet igazán mulatni. A cigányt Friczi odarendelte, már messzire lehetett az éj csendjében hallani, hogy a klánétás, hogy nyígatja:

A fuszujka szára.
Felszaladt a fára!

A midőn benyitnak a korcsmáros a tiz itczés zöld órast (kancsó) az asztalra teszi, három meszelyes poharát mellé, megkezdődött a parázs ivás, és ennek folytán a felköszöntések ismételt áradata már Trizsi Danyi arra is ment a tószájával, hogy ha Fridolin meghal, »üveges batárba angyal fogaton menjen a lelke a menyországba és ott úgy álljon az boldogságnak mint az Csáky gulyája az boglyának.»

Rendkívül sok bort megittak. Végre testvéri csókok váltása után elváltak, ki-ki a maga útjára. A kolbászfaluban még az a szokás járta, hogy az ajtókat nem igen zárták be, Ennek folytán Trizsi, kinek elméje a vinkó gőzében bízsergett, csak ösztönétől vezetettve minden házat a magáénak tartva, benyitott Csuahjkáné pitvarába, hol sötét lévén, tapogatódzás után egy kellemes, puha fekhelyet találván, — azon biztos hitben, hogy honi garzon ágyába heveredik — beletestelt a Csuahjkáné tizenhat kenyeres teknő tészájába!

A hajnalat félhomályában a szolgáló kimegy a konyhába, hogy a kenyér szakasztáshoz az előkészületet megtegye, — tapogatja a teknőt, a rektor megmozdul. A szolgáló ijedtében elordítja magát, fut befelé.

— Teins asszonyom, mozog a tészta a teknőbe!

— Mozog a számár apád lelke!

— Én nem merek kimenni, félek.

— Mitől félsz számár, bizonyosan rosszul tetted a teknőt, kifutott a tészta az oldalán.

Fölkel, amint azonban benyit a pitvarba, ő maga is kővé dermedt, mert a nagy teknő tésztaban Trizsi Dániel hevert a legboldogítóbb álomban!

— Jeszszus Mária! — összecsapta a kezét.

— Ez az a korhely tanító?!

Megy a teknőhöz, örülten ragadja meg a karját és czibálja; ez még mindig mosolylyal motyogja: «Földiekkel, Istenekkel játszó égi tünemény!»

— Keljen fel korhely lumpja, mars ki a tésztaból beste, iszákos gazembere!

De Trizsinek erre csak annyi szava volt, hogy: Kuss! megint itt hajtjátok a csürhét! (A csürhekondást mindig így szidta otthon, mert háborgatták reggeli nyugalma.) A nagy lármára előjött a személyzet és nagy erővel sikerült a rektort kiemelni a tésztaból és a teknőből. — Csuahjkáné pedig sirva átkozta valamennyi iszákos disznó van a világon.

Mikor végre a kenyérsütőlapáttal lehámozta róla vagy három kenyérré valót, megfogatta a szapuló személyzettel és ezen búcsúszóval:

— Vigyétek ki a bitang korhelyét, tönkretette keserves élelmemet.

Az utcaajtót kinyitván, a kovászos gúnyával együtt, kipenderítették az utcára, rá becsapva az utcaajtót, maguk után bezárták.

Trizsi pedig a penderítés következtében éppen orra bukott, amint tápázkodik föl, kezd eszmélni:

— Hm még furcsa ez, ki mer engem kilökní a házamból! — De már pitymallott, amint jobban körülnézett látja, hol van, látja, hogy rubája, keze, szakála, arca telisededtele

tésztaival, vészes tekintettel, mint hajdan Coriolán Róma falainál, visszafordul:

— Megállj Csuahjkáné, ezt a csufot megbánod!

Azzal neki hazáig, a hogy a vinkógőzétől birt, futott, hogy meg ne lássák. Már majdnem sikerült is az észrevétlenség, de az utolsó pillanatban a csürhés röhögve kiabál:

— Ánunye, tán karácsonyi mákos bubát akartak rekt-ramból csinítani!

— Hallgass te pupák, itt van husz krajczár, idd meg az egészségemre. — Ezzel besont a szobájába, neki egy tál viznek, ruháját pedig a vaskályha közelébe tette, hogy a tészta leszáradjon róla. Ekkor lett oda a Trizsi becsülete Csuahjkáné előtt.

Nemhogy megbosszulta volna magát a rektor, de igen sok kérelző levelébe került még az is, hogy kártérítési pört nem kezdett Csuahjkáné a szenvedett kárért.

Volt oka tehát az indítványozott szerenát iránti aggodalmát kifejezni. No, de édes Danyikám, szólj Friczi, a naphőse. nem tennéd te meg ma az én kedvemért? Hisz még a menyországban is együtt leszünk hárman. Ugy-e Csünyögh?

Jeremiás motyogott valamit, mert igen el volt foglalva hármónikája nyöszöggetésével, míg Knopfloch a gitárért futott el.

Egy deszkakerítésnek hátát nekitámasztva, ümmögte Trizsi, hogy:

— Jó, hát jó, igaz, ti vagytok nekem igaz pajtásaim. Fridolin előkerült és gitárján lágy hurokat pengetett, jelentős szemforgatással kísérvén.

Csünyög összestémelvén Knopfloch gitárjával, zeneileg abban állapotok meg, hogy a Trizsi szavallatában rejlő erősebb indulatkifejezéseknél forte, azaz erősen, a gyöngéd érzelmek tolmácsolásánál pedig piáno pianissimo elhalólag adják meg a lelki hajlamok tökéletes kifejezését, miként az a melódrámában érvényesítettik.

Odaérnek a Csuahjkáné háza elé, hol éppen világosság van, nagy szapulás lévén.

Trizsi középen áhitattal föltekint és kezdi:

Csendesen aludjál,
Oh te tiszta sziv,
Menybe álmodozzál,
Hová angyalsereg hiv,
Mint Istenné, szerelem ölné
Menyegbe szállj!
Kéjörömökben szenderegven
Angyallá válj!

A Csuahjkáné észreveszi a három szerenatózót, rögtön tisztában volt, hogy a három jó madár, kik titokban egyformán áhitoztak kegyeire. — Halkan odaszólítja az első mosóleányt:

— Erzsi, ne szólj semmit, hozd be a dézsát a konyhából.

Ugy lett. A három tisztelő épen az utolsó strófánál tartott:

Angyallá válj!
Oh, az égi honba szállj!
Szunnyadozz! Szunnyadozz!

A midőn az ablak hirtelen felpattan és a mosogató dézsa tartalma, amelybe három üveg romlott paradicsomszószt benne volt, a nyakukba zuhan!

— Beste gazemberek! még éjjel se vagytok nyugton, iszákos disznók, no né?!

A szerenatózóknak ezzel elbalt a dal ajkaikon és midőn kiprüsztögték az elismerés habjait, — Fridolin megpillantván mind hármukon, de különösen a rektor szakállán a paradicsom maradványait, felkiált:

Nem megmondtam, hogy ilyen három jó pajtásnak még a menyországban is együtt kell lenni, — már is benne vagyunk a paradicsomban! . . .

A rozmaring.

Sétáló, nyüzsgő utca néptömegbe,
Egy ifjú pár megy — furcsa öltözetbe;
Falusi legény, falusi leány,
Egynek sem két egy szó sem ajakán;
Kéz-kézbe fogva, meg-megállanak,
Mig kavarog a nyüzsgő áradat.

A lányka haja majd leér a földre,
A vége piros pántlikába kötve.
Széles szoknyája sokszor utba van,
Igazgatja is mindig — hasztalan!
Büszkén tekintet a legény körül,
Csakúgy ragyog az arca, úgy örül.

Hogy egy virágos bolt elébe érnek,
A lány szeme a kirakatra téved,
Odahúzódik, nézi csendesen;
Milyen virágok — édes Istenem!
Milyen szép rózsák! Száz is van talán!
S könnyü sóhaj két csókos ajakán.

Nézi a legény, aztán félreállva,
Pénzt vesz elő és csendesen számlálja;
Szeretőjére pajkosan kacsint:
Hát kellene-e egy szál rozmaring?
Gyere be velem, válassz, majd veszek;
Egy rozmaringszál illenék neked.

S amint bemennek, feszesen megállva,
Néz a legény a piruló leányra,
Mosolygó nőkre s illedelmesen,
Egy rozmaringszálat kér csendesen.
«A mátkám» — szól és nagyzavarba jő,
Hogy mosolyog rá egy-két úrnő.

Az egyik így szól: — Nem tartunk. Minek?
A rozmaring itt nem kell senkinek.
Nem szép virág! A másik így felel:
A nagy városban rózsá, szegfű kell! . . .
Az ifjú pár zavartan elsiel,
A rozmaring itt nem kell senkinek! . . .

S hogy elvegyülnek újra a tömegben,
Szomorúan haladnak mindaketten.
De a szívaj közt lelkük ott mulat,
Egy egyszerű fehér falu alatt.
Hol napsugaras keriben valahol,
Most rozmaring nyit és madár dalol.

Szentessy Gyula.

A Pistát csuffá tették.

Irta: Herezeg Dezső.

Amint a közeli faluból déli harangszó hallatszott ki a földekre, a gépész meghuzta a gép szellentőjét és a gőzgép hangosan élesen füttyelve hirdette a cséplőmunkások pihenő idejét: dél volt. A cséplőgép még egy-két perczig zugva-bugva vetette ki magából a termésmagot, de azután járása mind lassabb s csendesebb lett, végre megállt. És pihent a sok dolgos munkáskéz is.

Ezalatt pedig az ebédrel is megérkeztek jórészt. Csak egy-egy megkésített fiu, leány, vagy egyik-másik nehezkesebb járásu menyecske gyorsította meg a masina sürgető hívó füttyülésére lépteit. Hogyisne, hiszen jól tudja, hogy éhes ember várja! . . .

És sietve keresik fel az árnyas helyeket. Egy-egy terebélyes fa körül benépesül a gyp. Jóízű falatozással fogyasztyák el szerény ebédjüket és érte megelégedetten hálát adnak az egek Urának.

De ime teljes boldogság nincs a földön, mert bizony ebéd után csak nem kerülhet elő a tarisznyából a pipa, lévén finnyás jószág a gabona.

Azért azonban megvigasztalódnak. Az öregberek, már mint a házas, feleséges emberek egy csomóban maradnak és ki gondos, szerető bitvesének ölébe hajtva fáradt fejét, álomba szendereg, ki pedig jó szomszédot lelve diskurálgatni kezd.

A fiatalok vigabban vannak. Életerős, vidám, napsütötte legények piros arczu, karcsu dereku leányzókkal enyelegnek, tréfálkoznak. Hangos kacagásukat százszorososan veri vissza a közeli erdő.

Egy fiatal fáska csöppnyi árnyékába menekült Kocsis Pista. Kabátját összehajtva feje alá dugta és mélyen elaludt. A legyek ellen oltalmazóul arcára huzta kis fekete, pörge kalapját, melynek megviselt szallagjába egy szál elhervadt piros rózsza volt tűzve. Talán éppen azokról a kezekről álmodozott, melyek a virágot odatűzték.

Jó gyerekek voltak a Pista nagyon. Szerették a faluban a leányok, legények, de sőt még a vénebbek is kedvelték. Csak egy hibáját lehetett volna szemére vetni, hogy — mint mondták — «méregduda» volt. Olyan, akár a bika. Ha nem bántják, nem ingerlik, jámbor állat, de ha a piros posztót meglátja...! föltorr benne a méreg és nem ismer aztán határt...

Egyszerre a leány s legénysereg szeme megakad az alvó Pista alakján. A csintalan, pajkos fiatalvér kötözködni akar és csaknem egyszerre mondják:

— Ni, a Pista, hogy alszik!

— Költsük föl!

Csak egyetlenegy akad közöttük, a ki védi. A kis Lidi.

— Ne bántsák, hadd pihenjen szegény — könyörgi alázatosan és olyan meleg pillantásokat vet a hervadt piros rózsára...

Hirtelen fölpattan Vörös Pali. Nagyszerű ötlete van. Már előre is nevet, hogy mint fog terve sikerülni. Kezével csöndet int s aztán halk hangon, mintha attól félne, hogy az alvó meghallhatja, mondta:

— Majd fogtok mindjárt nevetni. Ördögöt csinálók a Pistából!

És ezzel odarohant a masinához, két kezét befeketíté korommal és ismét gyorsan visszatért. Lassan, óvatosan lehuzza a kalapot Pista arcáról és egy kettőre itt az ördög!

Piros ajka fekete, szemei körül fekete karika, orra füle mind fekete. Arcza összevissza pingálva. Milyen eltorzított arcza is volt.

És az egész tábor ujjongásba tör ki. Körülállják az alvó Pistát és kacagásba, zajos, lármás kiáltozásba kezdenek.

Pista ijedten fölugrik e szokatlan zajra. Az álmat kitörli szemeiből. Látszott, hogy széről álmodhatott, mintha még most is sóhajtana:

— Lidi... Lidi!

De mi ez? Mit akarnak tőle... Megbolondultak? Kérdő tekintetet vet maga körül s ők csak nevetnek mindjobban, minderősebben:

— Ördög... ördög... eredj tőlünk...

Csak egy szépséges kis lánynak áll az ajka inkább sirásra, mint nevetésre; a Lidikéé ljedten, magánkívül futkos ide: oda:

— Hogy így csuffá tették!...

A széles jókedv odacsalta az öregeket is; arczuk miniszélesebbé, mosolygóssá válik és folytonosan visszhangzik:

— Ördög... ördög...

Ekkor Kerekes Panni kis, gömbölyű tükört tartott Pista elé. Megnézte magát benne és szinte megjéjdt önmagától. Vadul kiáltja:

— Ki tette ezt?

Majd mindjárt meg is adja magának a választ.

— A Pali, ugye?

Hogy mindig csak ez a Pali! Az ő keserves vetélytársa. És egy pillanat alatt keresztül gondolja, mi mindent tett már neki a Pali. Hát a Lidit nem akarta elűzni a kezéről? Meg a katonaságnál nem kapott kurta vasat miatta? Az elmúlt esztendőben nem ő miatta ült nyolc napot a börtönben verekedésért?... Nost pedig megint csuffá tette...

Egyszerre átváltozott. A jámbor, szelidlelkű Pistából igazi ördög lett. Elöntötte a harag és egy közelben heverő vasvillát fölkapva, Palira rohant.

A nevetés egy szempillantás alatt megszünt. Az arcok komolyakká váltak. Ha gyors elhatározással többen közbe nem vetik magukat, bizony Pali nem etette volna többé a cséplőmasinát.

A gép újból élesen sivitva jelezte a munka kezdetét. Pista fogcsikorgatva mosta le arcáról

a kormot. A Lidi kötényében megtörülközött, miközben félhangosan mondta:

— Megkeserüli ezt még valaki!...

II.

Vasárnap délután volt. Csönd köröskörül. Pihent a munka, pihent a munkás és pihent a gép. Pistát nem lehetett látni sehol sem. Hiába várták egész délután a legények a korcsmában csak nem jött, Lidinél sem volt. Egész nap ki sem mozdult hazulról. Mogorván, magába zárkózottan dült végig, úgy a hogy volt, felöltözve az ágyon és szavát sem hallották... Mert, hogy ő nem árt a legények sem, de ha valaki őt megbántja, akkor tudja már, mit tegyen... És nemcsak hogy megbántották, de csuffá is tették, az egész falu előtt, meg... meg Lidi előtt is.

Azóta nyugta nem volt. Nem találta helyét és mindig az az átkos Pali képe állt előtte. Az évek óta összegyűlt harag, vad indulat tört ki belőle. Estefelé aztán fölkelte. Egyedül volt a szobában. Öreg anyja a ház előtti lócsán üldögélt, édesapja a faluban volt. Egynehányzor föl és alá járt, aztán tekintete a falon lógó fegyverre esett. Óvatosan leemelte és a kabátja alá rejtette. Aztán a hátsó ajtón, a kerten át ki-osont a házból. Gyors léptekkel ment előre. A felső végén egy kis erdőcske terült el. A hol az ut az erdőhöz ér egy alacsony, egy — ut-széli kereszt van. Ott megállt. Elővigyázatosan belépett a kis erdőbe és közel a széléhez egy sűrű bokorba leheveredett.

Sötétedni kezdett. A korcsmából vig cigánymuzsikát hozott errefelé a szél. Pista nem volt türelmetlen. Tudta, hogy Pali utja erre visz. Okvetlenül erre kell jönnie. Ma végképpen leszámol vele. Egyszerre léptek zaja hallatszik. A zaj mindközelebb jött. Pista magához szorítja a fegyvert. Leemeli fejről a kalapot és lassan, vigyázva felemelkedik a sűrű bokrok között s nézi a közeledőt. Sötét van és csak nehezen lehet látni. A közeledő alakja hasonlít a Paliéhoz... Ó, bizonyára ő az — gondolta Pista... A lépések mellette hangzanak. Vállára emeli fegyverét, felhuzza a kakast — és lö. Egy durranás és utána nyomban egy tompa esés hallatszik. Jól talált!

Pista néhány pillanatig mozdulatlanul állt helyén. Majd hóna alá szorította a fegyvert és az ellenkező oldalon, keresztül a kis erdőn megindult. Nyugodtnak látszott. Ismert gyermekkori rejtekhelyére, egy odvas fába dugta a puskát. Sokáig bolyongott még az erdőben, míg hazament.

Házuk előtt már messziről csoportosulást látott. Különös érzés fogta el. Bizonyos, már tudnak róla és most már érte jöttek a zsandárok — gondolta magában.

Nem félt bármi történéjék. Lépteit meggyorsította és az összesereglettek szótlánul utat nyitottak neki. A küszöbön édes anyja magából kikelt arczzal állt eléje:

— Fiam Pista, — szólt — apádat lelőtték... a kis erdő mellett találtak reá... a körösznél...

Hangja zokogásba vész el.

Pista megrázkódik. Torka elszorul és sokáig tart, míg szó jön ajkaira. Könyesedő merev tekintete atyja holttestére esett, s halk, alig hallható hangon mormogta:

— Az ördög ölte meg...

Munkámat áldd meg Istenem!...

Ugy kértelek, óh hányszor kértelek! Tanuim átvirrasztott éjjelek!... Mások pihentek csendesesen, puhán, A gondtul ébren én valék csupán S imádkozám, míg könyben állt szemem: Munkámat áldd meg, áldd meg Istenem!

Jóságod eddig meg nem hallgatott!... Miért késik áldásod?... Leroskadok Fél uton, árván. Elcsügged karom, Agyam kifárad, éles fájdalom Nyilallik olykor át a szivemen... Munkámat áldd meg, áldd meg Istenem!

Miért késel, Isten?... Lásd! szegény vagyok Örökbe mit rám senki sem hagyott; Apám segítne meg, de nincs miből, El sem fogadnám kérges keziből; Ugy szerzek mindent verejtékemen... Munkámat áldd meg, áldd meg, Istenem!

Számomra még kerül sovány falat, Kabátom is megéri a nyarat, Hisz még ma gondom csak magamra van! Akkor mi lesz, ha nem leszek magam? Szép hitvesem lesz s nyájás tüzhelyem?... Munkámat áldd meg, áldd meg, Istenem!

Két ifju sziv, ha meghitt frigyre lép, Velök malasztod; ezt így rendeléd. Szivemnek is van választottja, lám! Egy édes, ártatlan, szelid leány. Hogy szép frigyünk majd gondtalan legyen: Munkámat áldd meg, áldd meg Istenem!

Ha lesz kegyedből boldog otthonom, Szegény szüleim' oda fogadom; Elélemednek ők is: — a dolog Rajtok maholnap, úgy lehet, kifog. Agg életük, hogy kellemes legyen: Munkámat áldd meg, áldd meg Istenem!

Az lesz a hála hó imája majd, Melylyel neved dicséri ennyi ajk!... Rebegni fogjuk, mig szivünk vidám, Munkában és a fáradás után Rebegni fogjuk áldva, szüntelén. ... Munkámat áldd meg, áldd meg, Istenem!

Popity János.

Karácsony angyala.

Irta: Helvey Lajosné.

Az első hó szállingózott éppen, mikor megtudtuk, hogy a Seress Annuska meghalt szegény. Istenem, a Seress Annuska csak egy kis alföldi tanyai parasztlányka, aki durván szegett vászontáskával járt a falusi iskolába, de olyan édes kis teremtés, olyan széplelkű gyermek, hogy megérdemli az emlékezést, a könyvet.

A keményrevert agyagu, buboskemenzés alföldi iskolának ő volt a büszkesége. Ha szépen csengő hangon felelt a katekizmusból, ha a nagy tábla előtt játszva oldotta meg az alapműveletek valamelyikét, ha barna, hosszú ujjával harisnyát kötött, vagy mintaszalagot horgolt, egyaránt jól esett elnézni szőkefürtös, értelmes fejcskáját. Rátartós, helyes kis leány volt az Annus. Piros, egészséges, bársonysima arcához jól illett a sárgásszőke haja, szépnek ígérkező termetéhez pompásan simul a sötétkék olcsó kartonruha. Ha a jó Isten több időt enged élni neki, példánya lett volna az egészséges testü-lelkü, tiszta szivü, ringójárásu, kissé hetyke parasztleánynak. Mert adott magára.

Nem volt büszke, dehogyan — pedig az első gazdák közé tartozott az apja, a vas-egészségű, piros, természetes magyar, a Seress Pali bácsi, — csak a fejetartásában volt valami veleszületett báj, pajzanság, amit egyformán osztogat a Gondviselés parasztnak, urilánynak.

Az apja tanyája mélyen benyult a falu határába, ott nevelkedett az Annus hat éves korig s aztán vettek egy házat a faluban is, hogy legyen honnan iskolába járni. Jó tanuló lett. Értelmesek ezek mind. Nem lát az alföldi gyerek mást, csak szélalmot, birkanyáját, földes szobát, hosszú subát, de azért nem áll félénken, ügyetlenül az iskolában. A térség, a róna, a ringó kalászkok üdeséget, erőt lehelnek a testbe, lélekbe, s bár komázó, pajtáskodó még a tanítójával szemben is, azért nagyon tisztességtudó s egy kevés türelemmel az illemreszoktatás körül, jó iskolásokat lehet faragni belőlük, mert roppant figyelmesek, tudnivalóak.

Ezelőtt két évvel, az adventi szent idő alatt nagyon mozgalmasság volt az iskolában. Pásztorjátékra készültek. Nagy szó ez kérem, azelőtt fogalmuk sem volt az ilyesmiről. Délutánonként folytak a próbák, sok bajjal, ügyetlenkedéssel, de lázas buzgalommal. Esténként aranyozták a diókat, ragasztották a papirkoronákat. A leánykák diszitgették a fehér ruhákat, a fiúk a hetedik rokontól is kikölcsonőzték a kicsi subákat. Aztán eljött a szent este. A szinpad készen, a hatalmas karácsonyfa roskadáig tele csillogó díszekkel, édességgel, az ajtó melletti asztalon sok-sok imakönyv, olvasni való, mit messze városokból küldöztek: a Szent István-Társulat, a Jézustársasági atyák, a növendékpapok. A gyerekek felöltözve szépen, szörnyű izgatottságban, persze, de csendben várnak a jelre. Ezalatt telik a terem, hosszú báránypelése subákban jóképű gazdák, melegkendős asszonyok, egy-egy lány, legénycsapat csendben sorakozva. Mikor aztán az Ave Máriára konduló harangszava egészen elhal, megjön a plébános ur s elkezdik a játékot. A gyerekek ügyesen forgolódnak s nagyszerűen festenek a hosszú pásztorbotokkal, a nagy bajszokkal.

Egyszer csak elhallgatnak a pásztorok, szunyókálni kezdenek, elalszanak, s a csendben besuhannak az angyalok. Kigyúl a görögtűz piros fénye s a fehér ruhás angyaltábor megjelenését földöntulivá avatja az egyszerű emberek szemében. Diadalmas Glória után megcsendül a Gábrriel arkangyal hangja. A kis Seress Annus az. Halvány rózsaszín ruhájára fehér ministráns karing van borítva, kibontott szőke haja sűrű tömegben hull vállaira, kicsi kezében liliom, az arbza tűzben ég, a hangja édesen simul a szivekbe:

— Ne féljete pásztorok! . . .

Az anyák szemében köny csillog, a férfiak áhitatosan figyelnek s a lelkük együtt megy a gyermekekkel az isteni kised elé. Tele a szívek jóleső, tiszta boldogsággal, naiv örömmel.

Mert ilyen tisztalelkű, romlatlan ez a nép ott az alföld méhében, a maga szüzsies érintetlenségében, ősi erejében, egyszerűségében, elszigeteltségében. Nem igen olvas ujságot, de eljár a templomba min-

den nap, nincsenek nagyratörő üres álmai, de van szalonnája is a kenyér mellé, nem mennek a lányai Pestre szolgálni, hanem megmunkálják a földjüket otthon. Ott nincsenek kivándorlók, ott nincsenek szociálisták, oda nem hatolt el a civilizáció, de nem is ért el romlottság, ott nem káromkodnak, ott dolgoznak és imádkoznak s ott tudtak gyönyörködni meglett férfiak a gyermekek pásztorjátékában.

Annak két éve már s most, hogy megtestesült az Ige, itt a karácsony, a legszentebb, legpoetikusabb ünnep, felelevenedik a kép a lelkemben újra. A tágas falu, a primitív iskola, az egyszerű kis szinpad, az édes, szeretett gyereksereg, meg a kis Seress Annus, a ki felment az égbe pár héttel ezelőtt.

Az anyja, a jó Mária néni, meg a testvérei, tudom, szomorúak nagyon. A könyvei meg a kézi munkája árván maradtak, a dolgozó kis keze nem mozog többé. Az emléke azonban fennmarad, a falusi ember nem felejt, megvigasztalódik és emlékezik.

S ha majd leszáll a szent este a kishatáru falu fölé, ha a kised templomban kigyulnak a gyertyák, a Mária néni lelke bizonyára meglátja az Annát szép szőke hajával, szebbnek, ragyogóbbnak, mint a földön volt. A hangja is szebb lesz, édebben csengő, a mikor éneklie a glóriát.

És a Mária néni le tudja hajtani a fejét, a szíve megenyhül, a hangjában nem lesz panasz, csak lemondás, keresztényi megadás, szeretet, a mikor a ma született Jézuskához imádkozik.

Két szál virág . . .

Egy szál virág . . . egy tearózsza,
Mit néki adtam legelőbb
És ő nem szólt, meg sem köszönte,
Csak rám vetette szép szemét . . .

Egy szál virág . . . egy szegfűbimbó
Mit kebléről adott nekem,
S én sem szóltam, meg sem köszöntem,
Csak rávettem két szemem . . .

Két szál virág . . . meg két tekintet . . .
S mégis, mily édes sejtelem,
Megértétek egymást mind a ketten:
Hogy szeret és hogy szeretem . . .

Siliga Ferencz.

A leány.

Irtá: Szabó Ilona.

Mikor megállott az ajtóban, szinte elhalt benne az élet. Idáig egy forró érzés, öntudatlan édes mámor vonzotta s most elhidegülve, megdermedve, érzéstelenül a kilincse sem tudta tenni a kezét.

Majd egy önkénytelen, asszonyokat

jellemző — kik az utolsó pillanatban gyermeces kíváncsiságtól s asszonyos macacsságból, bár tudják, hogy szakadék előtt állanak, csak azért sem térnek vissza — elszánt vakmerő mozdulattal fölveté fejét és benyitott. Hevesen lüktető hallántéka, szívének hangos, erős dobbanásai majd megfojtották.

Mikor betette maga után az ajtót s egyetlen pillantással meggyőződött, hogy nincs senki a szobában: mintha óriási terhek hullottak volna le róla. Megkönyebült. Szédülten támaszkodott az ajtóhoz.

Zürzavaros elméjében sötéten, alakatlanul gomolyogtak a gondolatok. Ugy tetszett, mintha óriási messzeségben lettek volna tőle, nem tudott egyet sem tisztán felfogni, úgy látta, mint távoli képek homályos, összefolyt, kavargó szinfolttait.

Alig volt eszméleténél. Egyik sarokban elhelyezett karosszékhez vánszorgott, s mint akit erős, nagy izgalmak kimerítettek, alétan, majdnem ájultan süppedt bele.

Lassan, lágyan, simogatóan ismerős édes illat lengte körül. A lelkébe osont és elfogult, kábult lelkét eszméletre csókolta.

Felnyitotta szemét s barátságos, ismerős, meleg otthonban találta magát. Apróra megnézegetett mindent. A ctyklamen-cserepeket meg is öntözte. A falakon, az íróasztal fölött izlésesen csoportosított apró képek voltak. Mind ismerte. A himzett és festett selyem terítő most is mily szépek! Egy kis asztalkán festett selyem terítőcske, tömött dús rózsággal, nagy, színes, lángoló, szinte élő, illatozó rózsákkal, rajta egy üres képráma, ezelőtt egy aranyzáros régi imakönyv. Ismerte ezeket is . . . E szoba lakójának ez az oltára.

A pamlagon egy lazán fodrozott, bájos selyempárna, halvány, gyöngye ctyklamennek szétbontó csokra szinte lehellestzerűen ráfestve. Oh, ezt is ismerte. És mind a többi bájos apróságokat. Hisz mindegyikének minden öltése, ecsetvonása egy édes gondolata, egy forró álma volt.

Remegett a lelke, tisztán, mélyen, erősen hullámozott benne a boldogság. Itt minden szép, kedves dolog tőle való. Aki itt lakik, az minden percében vele él. Az szereti őt és oltárt állít az édes anyja és az ő emlékének. Az élőnek és a halottnak. És e kettőért egyszerre imádkozik . . .

Most már nem volt a lelkében této-vázás, csak boldog szeretet és meleg fo-házkodás.

Könnyezve imádkozott a rég elköltözött anyához boldogtalan fiáért, aki — ki tudja miért? — nem lehetett boldog, akinek — ki tudhatná miért? — el kellett taszítani magától a boldogságot.

Ha ezt a «miért»-et megmagyarázhatná, ha eltörölhetné! . . . Hisz ezért jött. Kérdezni, tudni . . .

Eltűnődött. Ha most belépne, vajjon mit tenne? Vajjon az a sima, fehér homlok felderülne-e, vagy redők vésődnének rá? . . . Ha megreszketné szívét is az öröm, ha szemében lángolna is a lelkébe rejtett boldogság: homlokán ott volna a komoly kérdés. Vajjon megértene-e vagy elitelné, a miért idejött? . . . Szeretné-e tovább is olyan bensőséggel, avagy meg-

vetné?... Oh nem, nem gondolhat rosszat róla; hisz sejténé, érezné, látná, hogy a szeme pillantása, minden mozdulása, egész lényé egy forró, áhitatos imádság.

S vajjon ő tudna-e szólni hozzá, vagy néma maradna a meglepődéstől és a gyönyörűségtől. Tudna-e egyetlen szót szólni s vajjon e szóra megkapná-e a feleletet, ami kulcsa volna a rettenetes gyötrő álmofosztó «miért»-nek. Végig tudná-e simítani elborult homlokát, amiért valamikor úgy esedezett?...

Vagy nem jobb volna-e, ha elmenne, mielőtt találkozna vele? Hátha ittlétével ledönti az oltárt szívében? Hátha komoly okoskodó agyveleje nem érti meg, vagy ha megérti, is nem bocsátja meg az áldozatot, hogy érette, csupán életéért való aggódásában legyőzhetetlen szeretettel egy országot keresztül utazott? ... Távoznia akart sietve, hogy szent tisztaságban éljen emléke tovább is az édes anya emléke mellett.

Egyenkint bucsuzott a kedves tárgyaktól, mik boldoggá tették. Könyes, meleg nézése rájuk tapadt, ha magukba szívják szemeinek forró lángját s reá sugároznak vissza! ...

Közben homály ereszkedett a szobára. Az utcai villanylámpa fénye rézsut sugározott be az ablakon. A selyemterítőcske dus, tömött rózsái pirosan égtek, fodrozó szirmaik bomlottak, lebegtek, illatot sugároztak a villanyfény alatt.

Éppen indulni akart. Az ajtón kívül férfi beszélgetést hallott. Halálsápadtan, reszkette esett vissza a karosszékbe. A sötét sarokból két alakot látott a szobába lépni. Káprázó szemei előtt egyik sötét foltnak tetszett; a másikat a homályban is tisztán, élesen megvilágítva, sugaras fényességben látta.

*

— Siess öregem — hallotta zúgó fejrel egy ismeretlen hangtól.

— Azonnal — felelt rá egy komoly érczes hang. — Egy banális est megint — tette hozzá kedvetlenül.

E hang ismerős és édes volt szívének. ... Oly hevesen dobogott szíve, félt, hogy meghallják, hogy árulója lesz ...

Átmentek a másik szobába. Az utcai villanylámpa fénye röpke pillanatra átfutott a komoly férfi homlokán. A leány látta a komor redőt még mélyebbre vésődve; a csodaszép, mély barna szempár is mintha bússabb volna, mint azelőtt ... Csaknem felugrott, hogy lesimitaná a redőket, mint régen ... Vajjon felderülne-e — mint régen — az a bússzempár? ...

Az ismeretlen percze megállott az üres fényképréma előtt s tovamenőben kérdezte:

— Öregem, sosem mondd meg kinek a képe van e rámából elrejtve profán szemeink előtt?

— Ne bánts! — mondta komoran s csaknem fájdalmasan emez — szent és tiszta emlékem ez. Soha ne beszéljete róla! Minden kérdés, minden felelet szent-ségtörés. Én csak imádkozva tudok rágondolni.

— Nagyon szereted! S — ha más nem — mutatja e sok szépséges csecse-

becse, az is nagyon szeret téged. Miért hát e búskomorság, e nagy zárkózottság? Nem értem! Nem értelek!

— Hosszas, mély hallgatás állott be. A leány szivszorongva várta az édes, komoly hangtól a feleletet. Ideges tünődés után, miközben egymásután dobálta el a cigarettéket, ismét beszélt.

— Sok ember előtt nyitva áll a menyország. Sokszor azonban valamely rettenetes szörnyeteg már az angyal ölelő karjaiból rántja le az embert a poklok irtózatos kinjára. És az ember fut minél messzebb, mert kinjai annál gyötrőbbek, ha maga előtt láthatja a menyországot és ártatlanul szenvedő angyalát ... De — füzte hozzá, mint aki megbánta amit mondott — te persze ezt bibliai mesének vedd!

*

A czyklamenek közt rejtőző leány alig birta elfojtani heves zokogását. Nesztelenül kisuhant az ajtón. Neki indult az illat és napsugár nélküli sötét, szenvedés-teli életnek.

*

A komoly borus homloku férfi, elmenőben egy tenyéryi foltocskát látott a karosszéken fehéren villogni.

Egy könyáztatott csipkezebkendő volt ...

Őszi álmok...

I.

Csillagsugáros őszi éjben,
Kinézek az ablakomon,
Egy kedves emlék játszik vélem,
Egy szőke lányról álmodom ...

S csillagsugáros őszi éjben
Elvisz messze a képzelet ...
Tavaszban járok észrevétlen;
S valaki sugja, hogy — szeret ...

II.

Valaki innen messze, messze,
Tudom, hogy sokszor gondol rám
S imát mond értem is, térdelve
Bársonyos ima-zsámolyán.

Valaki innen messze, messze,
A visszatértem egyre várja
És rózsaszín kis leveleket,
Küldözget hozzám egyre-másra ...

Valaki innen messze, messze,
Ugy irta végső levelében:
Mint rózsa ősszel napról-napra,
Halványul, hervadozik értem ...

Pelle János.

Az anya büne.

Irtá: Ulferth József.

A varrógép mellett sápadt, sovány, beteges kinézésű asszonyka ül. Egyike azoknak, kik már életükben magukon hordják a halál gyorsan fejlődő csiráját. Minden erejét megfeszítve hajtja lábaival a gépet, mintha annak munkaerejét meg akarná tiszszerezni. A tü szinte szédítő sebességgel száguld át a sima, hófehér vásznan, de az asszony nem látszik megelégedve lenni, annak gyorsaságával. Türelmetlenül tekint fel olykor-olykor a kis fali órára mintha a rohanó időből akarna erőt kitartást meríteni emberfeletti munkájához.

Az ágyon egy 4-5 év körüli kis fiucska alszik. Boldogan, mosolyogva, mint a hogy az ártatlan lelkű kis gyermekek szoktak. Bizonyára álmodik most is. Tegnap azzal feküdt le, hogy ma eljön hozzá a Jézuska s hoz neki tejet, kenyeret sőt talán cukrot is. S a kis Jézuska bizonyosan beváltotta a mama ígéretét, — álmában.

Hat óra tájban végre abban hagyja az asszony örületes erőlködését. Nem birta tovább. A lábai mondták föl a szolgálót s most már hiába kényszeríti őket vasakaratóval. Tul talált menni azon a ponton, mely az emberi erő végső határát jelenti s most kénytelen eltérni, hogy azok daczoljanak vele.

Kimerülten hajtja le fejét kezeire s egy rövid időre elsendesül a szobában minden. Nem hallatszik a gép idegölő zakatolása. Csak a fali óra ketyeg egyhanguan tovább.

Az ablakon beszűrődő világosság pedig mindinkább elnyomni iparkodik a lámpa kisértetiesen halovány fényét. Erre a világosságra felrebben az asszony. Megnézi munkáját. Csak még egy óráig bírja ki s azután készen lesz vele. S a szobában újra felhangzik a gép rettenetes zakatolása.

A toronyóra hetet kongott. Az asszony feláll, becsomagolja munkáját. Megcsókolja az alvó gyermeket s azután bezárja a lakást. Szinte futva megy munkájával, ne hogy a gyermek előbb fel találjon ébredni:

Tíz perc alatt teszi meg a más-külömben félórát útát. Lélegzete is elakad mig fölszalad a második emeletre. Kénytelen egy pillanatra megállani, hogy visszafojtsa a fuldokló köhögést.

Szivszorongva csengetett be. A cseléd nyitotta ki az ajtót.

— Még nem tudom, felkelt-e már a Nagysága. Ez volt az első válasz, melyet üdvözlésére kapott. Úgy érzé, mintha egy kést döftek volna be a szívébe, erre a nem várt feleletre. Pedig el lehetett volna rá készülve. A nagyságák nem szoktak oly korán felkelni, mint a le sem fekvő szegény asszonyok.

Ezuttal azonban szerencséje volt. Az urinő, — kihez a munkát hazavitte, — már felkelt. Ilyenkor sok dolga van a mamáknak is. Küzönt hogy csak hagyja itt a munkát. Majd holnap elküldi érte a pénzt. Vagy tán még ma. De most nincs ideje átnézni.

A szegény asszony mormogott valami olyasfélét, hogy szüksége van a pénzre. Éhező kis gyermeke várja otthon, de azt már nem hallotta senki. A cseléd is elment dolga után.

Szinte tántorogva megy le a lépcsőkön. A kapu alatti lakás ajtaja előtt egy kis karácsonyfát pillantott meg. A szobából gyermekhang hallatszott ki. Valószínűleg azért hagyták künn a fát is.

Az asszony agyán egy gondolat cikázott át. Milyen öröme lenne gyermekének, ha azt a fát hazavinné. Itt pedig nem károsodna meg senki, legfeljebb egy kis bosszúságot okozna, mert ezeknek bizonyára, van miből mást venni. Kétszer vette föl a karácsonyfát. Ismét letette. A bűn tudatával harczba elegyedett lelkében a gyermeke iránti szeretet. Végre is ez utóbbi lett a győztes.

Alig ment azonban pár lépést, már megbánta tettét. Szívesen visszavitte volna, de a gondolat, hogy tetten érik, a szégyenérzet, visszatartotta tőle. S üzte tovább.

A templom mellett vitte el az útja. Benézett. Egy lélek sem volt a templomban. Bement. Előbb azonban letette az ajtó elé a karácsonyfát. Nem merete bevinni.

Odabent letérdelt a Szűz Mária oltára elé s buzgón kezdett imádkozni.

— Boldogságos szent Szűz, könyörögj értem bűnös leányodért, hogy a jó Isten bocsássa meg bűnömet. Egy pillanatra elvakított a gyermekem iránti szeretet. Nem láttam át, hogy a te áldásod nem lehet azon a szereteten, amely az ellened elkövetett bűnből fakadt. Nyujts módot irgalmas Istenem, hogy jóvá tehessem bűnömet.

Sokáig térdelt ott, míg végre az ajtóból beáramló szellő magához térítette. Valaki jött a templomba. Összefogta kendőjét s azután kisietett. Alig mert szét nézni a templomajtónál. A karácsonyfa már nem volt ott. Valaki ellopta onnan. Akinek még nálánál is nagyobb szüksége volt rá.

Az Úr meghallgatá imádságát. Megkönyebülve sietett haza. Gyermeke már ébren várta.

— Anyuka eljön ma a Jézuska, — kérde a gyermek belecsimpajkodva anyja nyakába.

Az anya előveszi zsebéből azt a kis száraz zsemlyét, amit tegnap óta tartogatott. Odaadja a gyermekének s el kezd mesélni a Jézuskáról sok mindent. Éppen úgy, mint tegnap. Azt is, hogy holnap fog ide eljönni, mert ma nagyon sokfelé kellett — mennie.

Holnap. Akkor hoz a Jézuska tejet, kenyeret sőt talán cukrot is.

S a gyermek boldogan hallgatja. Elhiszi. Hiszen az édes anyja mondja.

A Szűzanya altató dala.

*Drága kincsem, boldogságom,
Gyöngyöm, üdvöm, mennyországom,
Szép szerelmem, Jézusom.
Aludjál csak szép csendesen,
Édes anyád szerelmesen
Altató dalt
Dalol neked . . .
Mitől szíve
Majd megreped;
Aludj kincsem,
Gyöngyvirágom,
Szénapárnán,
Fászlógyon.*

*Édes anyád király lánya,
Dávid-törzsnek szűz virága,
Mégis látod, gyermekem:
Nincsen nekünk semmi pompánk,
Nincs kényelmünk, meleg szobánk . . .
De te aludj szép csendesen,
Édes anyád szerelmesen
Altató dalt
Dalol neked . . .
Aludj kincsem,
Gyöngyvirágom,
Szénapárnán,
Fászlógyon.*

*A népek mind megvetettek,
Szállásul nem adtak hegyet,
Szép szerelmem, Jézusom.
E barlanghely lett minékünk
Legutolsó menedékünk . . .
De te aludj szép csendesen,
Édes anyád szerelmesen
Altató dalt
Dalol neked . . .
Aludj kincsem,
Gyöngyvirágom,
Szénapárnán,
Fászlógyon.*

*Hunyd le szemed szép világát
S álmodd Atyád mennyországát,
Szép szerelmem, Jézusom;
Hisz' nem tör még rád Heródes.
Életemre ki orvul les . . .
Aludjál csak szép csendesen,
Édes anyád szerelmesen
Altató dalt
Dalol neked . . .
Aludj kincsem,
Gyöngyvirágom,
Szénapárnán,
Fászlógyon.*

*Nincs még itt a válság-óra,
Ne gondold az árulóra,
Szép szerelmem, Jézusom;
Kis fejed ha széna szurja,
Nem tövisek koszorúja.
Aludjál csak szép csendesen,
Édes anyád szerelmesen
Altató dalt
Dalol neked . . .
Aludj kincsem,
Gyöngyvirágom,
Szénapárnán,
Fászlógyon.*

*Nujtsd ki kicsiny kezed, lábad,
Nem keresztfa fászlógyad,
Szép szerelmem, Jézusom;*

*Még anyalkar zeng feletted
S nem a bősziült, vad «feszítsd meg!» . . .
Aludjál csak szép csendesen,
Édes anyád szerelmesen
Altató dalt
Dalol neked . . .
Aludj kincsem,
Gyöngyvirágom,
Szénapárnán,
Fászlógyon.*

*Aludj, aludj, édes drágám,
Ne lásd könyvtől ázott orcádm,
Szép szerelmem, Jézusom;
Kicsiny szíved meghasadna,
Ha látná, hogy sír az anya,
A boldog szűz Mária.
Aludj kincsem,
Gyöngyvirágom,
Szénapárnán,
Fászlógyon.*

Kovács József.

A római egyházszakadás. II. Inceze pápa.

(1130—1131.)

Novotny S. Alfonz, főgimnáziumi igazgató „Szent Norbert Gennep ura, a premontrei kanonokrend alapítója és Magdeburg érseke” czimvel lefordította és átdolgozta Zak Alfonznak munkáját. Az érdekes művek egyik fejezetét az alábbiakban közöljük.

1130. febr. 14-én halt meg Rómában a szentatya II. Honorius pápa, aki az egyházat öt évnél tovább igazgatta. Halála a kereszténységben egy sajnálatraméltó szakadásnak lett az okozója (1130—1139.) egy kettős pápaválasztás alakjában, melynek veszélyeit csak oly kitűnő férfiak tanácsával és segélyével lehetett elhárítani amilyeneket az Úr egyházának segítségül rendelt. Norbert igen nagy érdemeket szerzett a jogszerűen választott pápa, az egyház és a birodalom körül. Norbert a jövőbe látó szellemével a szakadást már régebben megjövendölte, amennyiben hallgatói előtt gyakrabban nyilatkozott az «Antikrisztus» közel eljövételéről. Kiviláglik ez szent Bernátnak egy az 1126—1128-ik év körül keletkezett leveléből, melyet Gottfriedhez, Chartres püspökéhez intézett, a amelyben e jövendölésről értesíti őt, anélkül, hogy annak hitelt adott volna. S szent Norbertnek mégis igaza volt! A biborosok jobb része már februárius 15-én délelőtt Papareschi de Angelis Gergely biborost választotta meg pápának II. Inceze néven, (1130—1143.) míg a többiek délben a gazdag és dicsvágyó biborost, Leone Pétert, egy megkeresztelt zsidónak a fiát állították ellenpápának II. Anaclet néven (1130—1138). Ez Rómában tartózkodott és szicíliai Rogert is a maga részére hódította; az Angyalvár, a Pétertemplom és sok más egyház kezében volt. II. Inceze pápát pártjával együtt nagyon fenyegették Anaclet hívei Rómában, miért is Ostián, Pisán és Génuan át Franciaországba kellett menekülnie, ahol nagy tisztelettel fogadták. Ez országban szent Bernát mindenki szívét megnyerte a pápa részére. Az etampesi fényes gyűlésen sikerült az édesszavu tudósok ragyogó ékesszólásával VI. Lajos francia királyt, a püspököket és az ország nagyjait II. Inceze pápának megnyerni s ugyanezt érte el I. Henriknél Anglia királyánál. Csak Aquitánia hercege tagadta meg a pápa elismerését. De a jogos pápa mindenekelőtt azt óhajtotta, hogy őt az egyház barátja, II. Lothár német király is elismerje, aki az egyháznak oltalmazója volt s tekintély dolgában az összes uralkodókat felülmulta. Mindkét pápa érezte s ezt a lobbesi kolostor apátjainak a története is bizonyítja, hogy Németországnak és királyának az elhatározásán mulik sok minden s hogy az ottani itéletől függ a

vita elintézése. Mindkét pápa elárasztotta leveleivel a királyt és feleségét, csakhogy a német birodalmat megnyerjék. De Lothár nem mert végleg dönteni, mert a pápák mindegyike első levelében „jogosan megválasztott pápának” nevezte magát. II. Incze 1139 febr. 18-án, majd május 11-én újra irt a királynak. II. Anaclet pápa pedig február 24-én arra figyelmezteti a németeket és szászokat, hogy őt a papság és a nép egyetértően választotta meg és ugyanaznap egy másik levelében II. Lothár szeretetét kéri az egyház számára; 1130 május 1-én és 18-ikán még más levelek következtek. Incze sietett és két követet küldött a német királyhoz. Ezek a már ismeretes Gerard baboros és Walther a ravennai érsek. Az utóbbi hozta meg a pápai levelet, ez Lothárnak szól s egy másikat a hozzája híven ragaszkodó baborosoktól, mindkét levél 1130 május 11-éről keltezett.

Ezek a kettős választás ügyét szóbelileg kétségtelenül még jobban szorgalmazták, de Lothár, aki bizonyára barátságosan fogadta őket, nem tudta magát elhatározni, s az ügyet attól a tanácskozástól tette függővé, mely a birodalom fejedelmeivel és püspökeivel fog e felett dönteni. A gyűlést nemsokára egybe is hívta Würzburgba. De a királyt, aki Speyer bevétele után Bazel ellen vonult s Bambergben a husvéti, Quedlinburgban pedig a pünkösdi ünnepekkel ülte meg, Regensburgban pedig a fejedelmekkel gyűlést tartott, a nürnbergi villongások és a szász zavargások felette elfoglalták. A würzburgi fejedelmi gyűlés tehát Walther kérése ellenére csakis 1130 októberében gyűlést tett össze, jelenlétében e gyűlés II. Inczét ismerte el törvényes pápának, mivel először őt választották meg. Az ellenpápát pedig hűvel, köztük Frigyes szász herczeggel és Hohenstaufen Konráddal, kiközösítették. Lothár bizonyára tudta az elhatározás fontosságát s azért is már eleve megbízható tanácsosokat keresett. A korona egyik legkiválóbb tanácsosának Ottót, a bambergi püspököt tartották, azonban ez időtájt beteg volt. Gerard és Walther pápai követek tehát irtak neki, Konrád salzburgi érsek és Egbert münsteri püspök is őt kérték fel, hogy a gyűlésbe siessen, sőt még Lothár is meghívta, hogy Würzburgban megjelenjen.

A király oldalán volt még egy más nagyon behatóan tájékozott tanácsadó, Szent Norbertnek, a magdeburgi érseknek személyében, a királyi udvarban nagy tiszteletnek örvendett s mind a két pápát ismerte, mert 1122-ben mint legátusok őt erősítették meg rendjét. Norbert mindjárt a szakadás keletkezésekor levélileg kereste fel ismerősét, Haimericht, a római szantszék főkanclárját, Hubert luccai püspököt és Walther ravennai érseket, és tudakozódott a pápaválasztás története felől. Mindnyájan választották neki, legterjedelmesebben Hubert s határozottan az Incze pártján állottak. Ők nyerték meg tehát Norbertet is az Incze pártjának s ők bírták rá, hogy csak e mellett foglaljon állást. Inczében látta Norbert a törvényes pápát, Anacletben a bitorlót. Norbert azonnal Incze mellett kezdett agitálni s Anaclet ellen működött, utazásaiban mindenütt, a püspököknél és világi nagyoknál Incze érdekében buzgólkodott s a tömeget eltérítette Anaclettól. Incze pápának elismertetése a würzburgi gyűlésen a király, a német fejedelmek és a főpapok részéről Anaclet erőlködésével szemben (1130 október) lényegileg a Norbert műve volt. Ennek megfelelő további részvétele is a szakadás ügyében. Nem szabad elfelejteni, hogy a törvényes pápának legbuzgóbb védője és Anacletnek leghevesebb ellenfele, Szent Bernát, Szent Norbertet személyesen nagyon jól ismerte s hogy a két férfit benső barátság fűzte egymáshoz. Bernát bizonyosan értesítette barátját Norbertet, mert amily hűve volt Incze pápának Szent Bernát Frankonban, ugyanolyan volt Szent Norbert Németországban. Az 1132-ik év körül Szent Bernát Aquitánia püspökeihez egy hosszú levelet intézett, amelyben Szent Norbertet nyíltan Incze pápa védelmezőjének nevezi. Hasonlóképp e kor több más írója is, így pl. kortársuk Reichersberg Gerhoh, aki ez időtájt a salzburgi érsek-nél tartózkodott. Norbert személyének jelentőségét a schizma ügyében mi sem világítja meg

jobban, mint éppen mindkét pápának szavai leveleikben.

Konrád salzburgi érsek és Egbert münsteri püspök hozták meg Würzburgból Franciaországba Incze pápa elismertetésének örvendtes hírét, aki Clugnyban tett látogatása után épen most tartotta a clermonti zsinatot 1130 nov. 18-án. A pápa szerfölött örvendett e hírek s 1130-ban karácsonytájt elküldötte Gerard baboros követet Lothárhoz Gandersheimba, hogy a királyt a lüttichi zsinat alkalmából találkozássra hívja fel. Lothár még e concilium előtt 1131. febr. 5-én Goslarban tartózkodott, ott találjuk Szent Norbertet is, aki itt töle Alsleben városát és annak a kolostorát a magdeburgi érsekség számára örökre kapta. Goslarból Szent Norbert királyi urát Lüttichbe kísérte, ahol bört harmadik vasárnapján 1131. márczius 22-én a fényes gyülekezett megnyílt. Itt ment végbe II. Inczének és II. Lothárnak első találkozása, amelynél Bernáton és Norberten kívül számos egyházfejedelem volt jelen. A pápa kevéssel előbb Chartresen, Châlonson, St. Quentin, Cambrai és Lobbesen át ért oda. A király alázattal járult a pápa elé, s az istálló-mester tisztjét is viselte, mert ő maga vezette a pápa lovát kantárszáránál fogva. A pápa újból egyházi átokkal sújtotta az ellenpápát, Anacletot, Lothár ellenkirályát, Konrádot és ennek a fivérét Frigyeset. Azonkívül egyes megállapodásokra jutottak, melyek értelmében Lothár megígérte, hogy Róma ellen vonul, és elűzi Anacletot. Azonban a király váratlanul a wormsi concordatum eltörlését kívánta s Bernátnak és Norbertnek a törvényes pápa e lelkesült hűveinek e tekintetben minden befolyásukat fel kellett használniok, hogy a királyt e követelésétől eltérítsék. Norbert Lüttichben bizonyosan részt vett a zsinat tárgyalásaiban is, amelyekben a nős papok ellen a szabályokat megújították, miséiket eltöltötték és azok, kik ilyeneket javadalomra praesentáltak, átokkal sújtották.

A lüttichi gyűlésen még más fontos végzést is hoztak. A többi közt szó volt Szent Godehardnak a tizennegyedik hildesheimi püspöknek szentté avatásáról, († 1038-ban) s ezt kivált Bernát hildesheimi püspök szorgalmazta, akit Szent Norbert is támogatott; ez ügyet azonban a legközelebbi zsinatra (Reims) halasztották. Liethard utrechti prépostot itten választották meg Burchard elhunyt cambrai püspök utódjává, aki Norbertnek és fossei Hugónak volt kebelbarátja. Azonkívül tárgyalták a trieri (Albero) és a verduni érsekségnek (Bruno) betöltését, valamint Ottó halberstadti püspöknek visszahelyezését, akinek ügyét Szent Norbert is pártfogolta. Henrik magdeburgi várgrófnak Niederlausitz tartományt adták, miután azt Ballenstadt Albrechtől (Albrecht der Bär) elvették. Henrik (Groitsch) gróf volt, amint tudjuk Szent Norbert megmentője az 1129-iki zendülés alkalmával, Norbert sokat tartott felőle, már csak azon tapasztalatánál fogva is, hogy mily vakmerő dacra vetemedett Magdeburg népe vele főpásztorával szemben is. Láthatjuk tehát, mint működött mindenfelé Norbert befolyása. Lothárnak a lüttichi Szent Jánosról nevezett kolostor számára kiállított oklevelében Norbert neve sok püspökével együtt mint tanúszerpel. (1131-ben.) II. pápa Incze pedig 1131-ben ápril 2-án egy bullát adott ki a rendes alapító részére, amelynek erejével a magdeburgi Mária monostort minden kiváltságaival és kivételes helyzetével együtt megerősítette.

Mialatt a király a zsinat befejezése után Stablo kolostorban át Trierbe vonult. Norbert a Szent atyát Laonba kísérte, a hol a nagyhetet megültek. A pápa virágvasárnapján (1131. ápril 12-én) a székesegyházban tartotta az ünnepélyes nagymisét, hétfőn a Szent Vincze egyházban, kedden pedig a premonstreieknél a Szent Márton Monostorban. Itt áldotta meg a Gualter apát alatt működő ifju és virágzó gyülekezetet. Laonból a pápa hihetőleg Premonstreig ment, hogy itt Norbert művét megcsodálja. Egyetlen, egykoru író sem erősítette meg ezt, csak a későbbi művek állítják, de nyomós okunk van rá elfogadni azt, hogy II. Incze pápa Norbert társaságában, kit különös kegyelmében részesített, Premonstrebe érkezett. Hisz ami lett, azt

főképp Norbertnek köszönhetette. Különböző okmányok tanuskodnak arról a benső háláról, melyre magát lekötelve érezte s mivel ő maga az Ágoston-rendhez tartozott, vonzódnia kellett a premonstreie rendhez, amely szintén Szent Ágoston szabályait követte. A pápát e körülmény ösztönözhetette, hogy személyesen bepillantást vessen a rendi életbe. A premonstreie szigorú, aszkétikus életmódjának a híre messze elhatott az egész egyházban, úgyhogy maga a pápa is óhajthatta, hogy ez életmód főhelyét meglátogassa a főmonostor mesterével és alapítójával egyetemben Premonstreieknél meglátogatását csak e hálakötelézettség lerovásának tarthatjuk. S amit itt látott, az csak növelte a benyomást, a melyet eddig nyert. Itt egy szivtől és lélektől áthatott, közel ötszáz egyházi férfi tartózkodott, különféle dolgot végeztek, de mégis egy cél felé törtek: Istennek szolgálni. A pápát a rend erényei annyira meghatották, hogy később gyakran kimutatta kegyét vele szemben. A felemelő élet dicséretes elismerése mellett a pápa 1131. ápril 12-én Hugó főapátnak egy okmányt adott át, amely szerint Norbert rendjét ünnepélyesen pártfogásába veszi. Ő ezt „tisztelietreméltó testvérenek, Norbert magdeburgi érseknek jogos kérelmére” tette. E szavak Norbert jelenlétére engednek következtetni, aki itt rendje számára újabb pápai megerősítést eszközölt ki. A pápa Franciaországban maradt, Norbert pedig Magdeburgba sietett, hová 1131. május végével érkezett meg s mindjárt egy fontos ügyet kellett elintéznie. Ez a vakmerő Hatzeko (Atticus) archidiákonus ügye volt, aki az érsekkel a főkáptalanban mindig újat huzott. A papság világi részének elégtelensége, sőt a népek 1129-ben az érsek ellen intézett lázadása teljesen művének mondható s később sem hagyta abba ármánykodásait. Ugy látszik ezen árusága, (vagy talán az egyházi vagyon hűtlen eltulajdonítása folytán) a székeskáptalanban egyenetlenkedés tört ki, s ez annyira elfajult, hogy az ellenpárt, Hatzekóval élén, az érseket Rómában bepanaszolta. Norbert azonban megtiltotta Hatzekónak a Rómába való felebbezést s midőn ez panaszát mégis betérjesztette Honorius pápához, őt hivatalától felfüggesztette. E felebbezések, melyeket Hatzekó és mások a székeskáptalanból Rómába intéztek, nagyon alkalmatlanok voltak az érsekre nézve, mert intézkedéseiket időnkint megakasztották.

Ehhez járult még egy esemény, mely az érsek és a káptalan ellenséges része között az irt még tátongóbbá tette. Honorius pápa halála után, kettős választás következett be. Közben most Norbert határozottan II. Incze pártjára állott, Hatzeko felebbezését Anaclet ellenpápához intézte és e czélből személyesen járt Rómában. Nemcsak Incze, hanem Anaclet is nagyon jól ismerte a Norbert befolyását Németországban, különösen a királynál Anaclet azonnal megválasztása után irt Norbertnek s felszólította, hogy befolyását Lothárnál érdekében vesse latba s a nunciaturát is felajánlotta neki a királynál. S a mikor őt most Hatzekó bevádolta, a leghízelgőbb kifejezésekkel hívta meg Rómába Szent Márton legközelebbi nyolczada alatt (1130. nov. 11-től 18-ig), hogy a kanonokokkal való viszályát elintézhesse. Ez idézés, amint tudtára adta, nem annyira azért történik, hogy felette ítéljen, mint inkább azon óhajakól ered, hogy őt láthassa; mert ő az atya és barát érzelmeivel várja. A levél 1130. május 18-áról keltezett. Hatzeko maga hozta el Rómából Magdeburgba.

De Norbert nem volt az a férfi, akit könnyen más véleményre lehetett volna bírni. Ő sem az idézésnek nem tett eleget, sem Hatzekót nem helyezte vissza méltóságába. Levelének a semmibevétele, de még inkább az a körülmény, hogy Norbert Incze pápát melegen támogatta, felbőszítette Anacletot s ezért 1131. januárius 29-én szenvedélyes hangon szerkesztett gyalázkodó iratot intézett Szent Norberhez és örök időkre kiközösítette! „Te engedetlen fiu, Béliál fia”, úgy irt a pápa, — „nemcsak vonakodtál atyai fehérvásunknak engedelmeskedni, de hogy a szemtelenség legmagasabb fokát is

¹ Ugyane Hatzekót találjuk még Norbert halála után is (1134-ben,) előbbi hivatalában, amidőn a káptalanban a zavarok végre megszűntek.

elérjed, minket és bennünk szent Péter székét is kigyónyelveddel meggyaláztad, amint mi ezt a tanuk jelentéseiből megtudtuk . . . Te a felelőlem terjesztett hamis ráfogásokkal, melyek Haimerichtől eredtek, a legfenségesebb királyt, Lothárt is megméltelyezted, kinek bizalmával te módfelett visszaéltél. Azért is mindenfelé azzal dicsekszel, hogy benne találtad meg hűtlenség pártfogóját, elpártolásodnak részesét. Mi igazán csodálkozunk azon, hogy egy ilyen fejedelem támogatja a hazugságot, de még inkább csodálkozunk azon, mint tűrheti el ilyen istenfélő fejedelem, hogy ami apostoli működésünk ellen, mint a legvadabb eb dühöngness. Te, amint hallom, bejáród az összes püspököket és világi nagyokat, hogy őket Noczensnek, (a kártevőnek) vagyis az Antikrisztusnak megnyerjed, s hogy a nekünk engedelmeskedő népeket eltántorítsd. Mily düh ingerel ennyire, mi rosszat tett ellened a katolikus Egyház? Vagy talán azért, mert régi barátságunknak oly számos tanujelét adtuk? Vagy pedig, mivel rendened a megerősítést megadtuk, amidőn Frankhonban működünk,¹ azért üzöd Németországban a bálványozást, és egyik oltárt a másik ellen emeled fel. Szent Norbert szeretetének és ragaszkodásának a törvényes pápa személye iránt, nem lehet ékebb bizonyítéka, mint a pápa legelkeseredettebb ellenségének ezen kézírata.

1131 okt. 19-ikén új és fényes zsinatot hívtak össze Reims városába, az egyházi gyülekezetek e városába, melynek az volt hivatása, hogy az előbbieket felülmulja. A pápa elnöklése alatt több, mint háromszáz püspök gyülekezett itt össze. A zsinat okt. 19-től 29-ig tartott. Francia- és Németország, Anglia és Spanyolország képviselői itt jelen voltak; a szentatya oldalán állott híres tanácsosa szent Bernát. A zsinatnak különös fényt kölcsönzött VI. Lajos francia király megérkezése (okt. 24.) aki itt Lajos fiát okt. 25-én királlyá koronáztatta. Lothár király, akit Frigyes ellen a háború elfoglalt, nem jelenhetett meg személyesen. Miért is, a mainzi birodalmi gyűlés után szent Norbertet, Magdeburg érsekét rendelte követéül, aki okt. 26-án érkezett meg Reimsba Bernát hildesheimi püspökkel, ahol a legkitünőbb fogadtatásra talált. Semmi sem szerezhetett volna a szent-

¹ 1124-ben, június 28-án.

atjának nagyobb örömet, mint Lothár király levele, melyet szent Norbert hozott magával, mert Lothár abban megígéri segítségét Anaclet ellen s bejelenti, hogy Róma ellen fog indulni. Azért nem is csodálkozhatunk azon, ha a pápa minden kegyét az érsek és rendalapító Norbert felé irányította s midőn az egyes személyes kérdésekkel járult eléje, mindenben készséggel eleget tőn óhajításainak.

Norbert a magdeburgi egyház ősrégi privilegiáit is, melyek az avultság következtében már egészen megfakultak s már a moly és szű is nagy kárt tett bennök — átnyújtotta a pápának. A pápa mind megújította és megerősítette. A pápa az összes érseki javakat és a magdeburgi metropolitai jogokat is mind megerősítette, hogy azok élvezőit örök időkre biztosítsa javadalmukban. Egy titkos pápai decretum felhatalmazta szent Norbertet, hogy a magdeburgi székeskáptalant a premontréi rend szabályainak behozatalával reformálja. Hogy e tekintetben utóbb mennyit tett Norbert, azt nem tudjuk. Bizonyára Norbertnek korán bekövetkezett halála volt az oka, (1134.) hogy nem került sor az újításokra a székeskáptalanban, mint ahogy ez Havelbergben (1144.) Ratzeburgban (1154.) és Brandenburgban (1165.) mégis csak megtörtént, ahol mindenütt premontréi székeskáptalannal találkoztunk.¹

A reimsi zsinaton még sok más fontos ügyet tárgyaltak, így egyes szabályokat hoztak a simonia és más egyéb egyházi és világi visszaélések ellen, itt történt meg, Alberonak, a metzi nagyprépostnak trieri² érsekké való választása és hildesheimi szent Godehardnak czanonisatioja, mely már az 1131-ik év tavaszán a lüttichzi zsinat alkalmával megbeszélés tárgyát képezte. Szent Norbert e szentté avatást a király nevében kérelmezte, Bernát hildes-

¹ A XIII. század óta Leitomischlban (Csehország) is létezett egy premontréi székeskáptalan. A rendből több püspököt találunk Olmützben és Prágában, ott a szentéletű Zdik Henirket († 1150.), a tudós prágai Jánost, a későbbi bitorost († 1430-ban); itt Frigyes, Bálint, Dániel püspököket, Lohelius János érseket († 1622.); Fuck. († 1653.) és Seipl († 1711.) felszentelt püspököket. Németország, Livland, Lengyelhon, Skócia, Francia- és Spanyolország számos egyházmegyéje a premontréi rendnek köszönheti fópásztorát.

² Részbe volt a Saarlouis mellett fekvő wadgasseni premontréi monostor alapításában, 1135-ben.

heimi püspök bizonyította e szentnek erényeit és csodáit, Tarragona városának (Spanyolországban) jámbor püspöke támogatta őt, mire a pápa a szentté avatás bulláját 1131. okt. 29-én Reimsban ki is állította.³ Végre Inczét itt törvényes pápának ismerték el s Anakletot átokkal sujtották. Le Paige állítja, hogy Norbert Incze pápa védelmére még kitünő könyvet is irt. Sajnos, hogy e könyv, ismeretlen, különben egészen jól beleillene a reimsi zsinat keretébe.

Reimsban szent Norbert két jó barátjával is találkozott szent Bernáttal és Bertalan laoni püspökkel, ez utóbbival tán utólszor életében. Húgó azt hiszi, hogy szent Norbert Reimsból Laonba és Pérmontrébe ment, hogy két reája nézve oly emlékezetes helyet még egyszer meglátogassa. Ez időbe esik a premontréieknek behozatala a Verdun mellett levő hajdan Benedek-rendi apátságba, melyet szent Pálról neveztek el. Albero verduni püspök, akit 1131-ben márciusban választottak meg Lüttichben s akit 1131. április 19-én husvétkor maga a pápa II. Incze szentelt fel Párisban, kérte szent Norbertet Reimsban, hogy a szent Pál kolostorba, mely romlásnak indult, küldje el rendi tanítványait. Norbert megígérte, hogy Prémontreből küld egy telepítvényt s ennek első apátját Rogernek hívták. De Péter clugnyi apát, akinek congregációjához tartoztak előbb a szent Pál kolostor szerzetesei, keserves panaszt emelt a pápánál, amiért rendjétől ez apátságot elvonták. Incze azonban Norbert kiváló jóakarója vala, s most is hathatósan védelmébe vette rendi érdekeit. Megerősítette a verduni püspök eljárását s a kolostor számára egy bullát állított ki, melynek értelmében e kolostort egyszer s mindenkorra a premontréi rend szabályainak adja át. Norbert rendje később is sok jelét élvezte a pápai kegynek.

A pápa Reimsból Viennebe, Auxerrebe és Clairvauxba ment, ahol 1138. februárius 17-én szent Bernát részére ép oly kegyes bullát adott, mint előbb Norbertnek Reimsban és április hóban Itáliába vonult. Norbert ellenben a pápának Lothár királyhoz intézett válaszával Németországba tért vissza.

³ A szent ereklyéit 1132-ben, május 4-én emelték ki a földből Hildesheimban. Norbertet a halottas könyv fivérünk-nek nevezi. Ausztriában a premontréiek évenként május 17-én ülik meg sz. Gotthard ünnepét.

Lőrincz Mór Nagyvárad, Szt. János-u. elején.

Fióküzlet: Zilah, Rákóczy-utca.

Ajándék tárgyak.

Gyermekek és felnőttek részére, használható, czélszerű és szórakoztató tárgyak igen nagy választéka, u. m:

Játékárak, hangszerek, torna-kellékek, utazó-kellékek, kézműves-árak, diszmű-árak, vadász-kellékek, divatos női kizitáskák, salondiszek, bőr, plüss, és fa-kassetták.